

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 1|a.

INȘERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Multămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

In fața și în fundul scenei

Pacea s'a făcut în sfârșit între racul, broasca și știuca din fabulă, și e vorba acum să se aștearnă pe urnit carul statului din pietrele în cari l'au ținut înțepenit lunile din urmă. Au să tragă, o parte din zilele lucrătoare ale săptămânii la proiectul de buget, iar altă parte la proiectele militare. Și ce-o să mai fie pe urmă, se va vedea!

Pronosticul de viitor stă chiar și numai în faptul, că toate părțile socotesc pacea încheiată numai ca *provizorie*, așadar mai mult ca un armistițiu, decât ca o pace vrednică de acest nume. E vorba numai de satisfacerea unei trebuințe de odihnă, pe care începuseră s'o simtă toate partidele încăerate în lupta stearpă la care țara a azisat destul de nedumerită. Odată această odihnă luată și puterile reînnoite, ușor se vor găsi pretextele hărțuierilor viitoare.

Concesii mari, concesii de adâncă însemnătate, nu s'a făcut, cum am văzut, nici din o parte nici din alta; ceea ce camera va avea de rezolvat, sub auspiciile bunei înțelegeri... provizorii, nu sunt decât lucruri mai mult de afaceri curente și până la un punct numai de *statu quo*.

Pe lângă aceasta apoi, în vremea și cu prilejul odihnei, partidele maghiare vor mai putea să-și dea un reînnoit frâu liber sentimentelor de inversunare ce mai mult ca orice le unesc împotriva... naționalităților cari nici pe timpul certurilor n'au existat pentru altceva decât ca să mai fie lovite, așa ca din distracție, pe de lături.

Chiar și ocaziunea discuțiunii și votării bugetului va fi una din cele binevenite, între altele, și spre acest scop.

Zilele acestea chiar, cu prilejul cromăgelii ce ne administrează „Budapesti Hirlap” cu ajutorul revistei dlui Motru din București, am relevat îndrăzneța minciună a șovinistului maghiar, care nu s'a sfiit să scrie și să tipărească lăudăroșia, că cei atotputernici astăzi în statul ungar „nu numai că nu împiedică dezvoltarea limbii și culturii românești, ci chiar o sprijinesc materialicește”.... Ei bine, discuția și votarea bugetului va arăta încă odată câtă sfruntare este în astfel de afirmări, cu cari vrăjmașii limbii și culturii noastre, dușmanii existenței noastre naționale, se apără, atunci când își văd denunțate și condamnate pornirile haine și ucigașele intenții, sau atunci când socot că pot ei înșiși să se plângă și să acuze pe alții de asemenea lucruri și fapte.

Va putea oricine să vadă și să cumpenească: de o parte mărimea, în sume aproximative, sau chiar exacte, a jertfelor de trudă pe cari le aducem noi românii și celelalte naționalități nemaghiare pentru susținerea acestui stat al Ungariei, patria noastră a tuturor, — iar de altă parte proporția disparentă în care ne împărtășim și noi de binefacerile rezultând de pe urma acelor jertfe.

Ne sprijinesc dezvoltarea limbii și culturii noastre! Cine? Domnii maghiari dela putere! — Dar bagă de seamă, că noi *nici nu cerem* acest lucru în forma aceasta. E una din concepțiile strâmbe cu cari se caută să se zăpăcească mințile maghiarilor și a-

ceasta, că ei ne-ar da nouă, ne-ar *acorda*, cutare sau cutare *drepturi*. Noi așa ceva, și în așa fel, nu cunoaștem și nu admitem. Drepturile noastre de existență le avem dela Dumnezeu și dela vrednicia noastră, — iar altor oameni nu le cerem altceva de cât să *nu ni le ia*, să nu ni le știrbească.

Așa și cu chestiunea sprijinirii limbii și culturii noastre naționale. Noi nu cerem pentru aceasta sprijinul *altora*, — și când „Budapesti Hirlap” ne asigură, că *maghiarii* fac sau ar fi gata să facă jertfe pentru noi în acest scop, îi răspundem, că îi și *le* foarte mulțămim, dar n'avem nevoie de așa ceva; ci noi cerem ca în măsura jertfelor ce *noi înșine* aducem pentru susținerea statului, să ne împărtășim de sprijinul cultural ce așadar statul *ne datorește*.

Nu suntem cerșitori noi, — suntem susținători deopotrivă, cu munca și cu sângele nostru, ai patriei, și pretindem ca patria să ne socotească drept fii ai ei tot așa de îndreptățiți la dragostea și cruțarea ei, cași cei astăzi răsfățați și educați ca să devină încrezuți și grandomani față de noi.

Astfel să pună chestia. Noi *avem* aici drepturi, cari ni s'au răpit, de cari suntem ținute departe, prin abuzul de o situație ce ne-a devenit neprielnică, — poate și din vina noastră, dar în tot cazul o vină care nu poate desființa, care nu poate *anula*, drepturi imprescriptibile de existență. *Cerem* aceste drepturi, nu le cerșim. Și nu le cerem atât celor cari ni le-au răpit și cari de sigur se vor lăsa grei când e vorba să renunțe la efectele pornirilor lor hrăparețe, — cât le cerem acelor cari *au îngăduit*

Un idealist

Schiță originală de Horia-Petra-Petrescu

— Sfârșit. —

Ce minunat prilej i-s'a dat lui Haralamb odată, ca să-și verse focul inimei! În orașelul în care trăia Filofteia cu mama și cu mătușica ei, s'a organizat un maial.

Vorbă nespuse de dulce, care ametește pe toți pe mic și mare, par'că ar fi o șampanie.

Maiatul acesta avea să se țină într'o poeniță scutită de bătaia vântului. Pretutindeni tăpșane de verdeață.

Natura în floare.

S'au pornit locuitorii de des de dimineață spre poeniță.

Boltașii și-au închis bolțile, (cine îndrăznește să mai cumpere ceva în decursul maialului?).

Locuitorii și-au închis casele, numai farmacistul și poștarul priveau cu jind cum pleacă toți, ca să-și petreacă și-și afuriseau în gândul lor meseria.

Tobele picilor de pe la școli băteau să te a-surzească și alta nu, steagurile falfăiau în bătaia vântului, carele cu mâncări și băutură veneau încet-încet pe urma convoiului vesel, trase de niște cai blânzi ca niște provinciali, cari n'au eșit 20 de ani din cătunele lor.

Hehehei! Să-i vezi, când s'au pornit să-și petreacă oameni, cari au flămânzit după petrecere luni încheiate! Săreau și jucau și chiuiau și sloboziau pușcături, de răsunau văile.

Cei mai mici cetățeni încercau focuri de artificii, chiar de pe la început, ziua, după prânz, când nu se putea vedea nimic din artificiile alea.

Dar focul de artificii urma să vină acum. Unde nu ni-s'a pornit un vânt, de s'au adunat nouri, de par'că i-ar fi adus cu arcanul și unde nu mi-s'a pornit o ploaie ca alte alea.

Bietii oameni, ce era să facă? Și-au găsit scăparea care 'ncotro.

Nu mai că vedeai pe sub crengile pline de apă, cum stau pacinicii locuitori, cari au îndrăznit să scoale din somnolența obicinuită viața orașelului lor.

Se uitau înciudați unul la altul, se îndesau sub baracele de lemn și se cutremurau văzând, că nu sunt prospecte să scape teferi, nespălați, până acasă.

Haralamb, tartorul, atâta aștepta. Ii venise și lui rândul odată.

Avea un guturaiu strașnic.

Nasul îi era umflat dela fire, dar acum părea și mai umflat, și mai roșu.

Pălăria și-a pus-o ștregărește pe ceafă. Putea să-l tot plouă, lui nici că-i păsa. De câte ori n'au fost plouate hainele alea!

Fericirea lui cea mai mare era, că se afla lângă Floftia lui.

În vâlmășala de lume, se aflau tocmai pe locul unde jucau părechile, când s'a pornit ploaia. Amândoi sau dat împăcați și așa. Mai bine să plouă, decât să se calce încă de vre-o 50 de ori pe picioare în decursul jocului.

De asta erau siguri: abea ar mai fi putut să

mai calce pe jos de dureri, dacă ar fi urmat cu exercițiile coreografice în serviciul zeiței dansului.

Fericirea lor că se aflau acum lângă olaltă și puteau prevedea că n'o să fie despărțiți așa, cu una cu două. Ca să fie mai la adăpost s'au făcut mici, să nu-i zărească mătușa ori mama Filofteiei. Era de tot hazul să-i vezi, plouați ca pe niște șoareci, el cu pantalonii răsfrânți și cu pălăria pleoștită, ea, cu bluza leoarcă și cu părul desprins. Și totuș râdeau satisfăcuți.

— „N-am s'o uit cât 'oiu trăi!” — chihotea Filofteia.

— „Da eu?” — întreba Haralamb. Și era fericit că o are atât de aproape. În mulțimea de lume te mai poți ține mai strâns de olaltă, prefăcându-te că ești strivit de altul.

Au fost siliți să stea așa ceasuri întregi. De petrecere în verdeață nici poveste nu mai putea fi. Zadarnic strigau cele două femei, mama și mătușa Filofteiei, după odorul lor, odorul par'că ar fi intrat în pământ.

Era în apropierea idealistului.

Se poate mai mare idealism decât acesta?

Ploua ca cu găleata. El își închipuia o mândrețe de timp. Cerul era plin de nori grei. Ce mai cer senin vedea el în închipuire!

El avea guturai, un guturaiu strașnic. Și totuș, vorbele lui par'că ar fi căpătat la granița aceasta a guturaiului, o aromă și mai minunată.

— „Domnișoară Filofteo”, șopti el dând ochii peste cap.

Filofteia, ca și când i-ar fi auzit declarația de dragoste deja, își plecă ochii rușinată.

ca noi să fim scurtați, prigonți, *furati*, în drepturile noastre.

Educație pentru educație: Față de școala de grandomanie a *ajunșilor* din capul țării, noi opunem școala intransigenței în materie de drept al existenței naționale. Și vom vedea al căreia din aceste două școli va fi triumful definitiv.

Cel vremelnic, vedem și noi că este al *impăcaților*, — al *impăcaților* în chip *vremelnic*, și dănsii. Pacea au făcut-o și pentruca, împreună, să-și continue războiul împotriva noastră.

Cu proiectele militare le merge deocamdată mai slab, — deși totuși nu pierd speranța să-și ajungă, mai târziu, și visul de a încerca să facă până și din armată instrument de prigonire și de asasinare națională a tuturor nemaghiarilor... Dar de amărăciunea câtorva din zilele lucrătoare ale săptămânii, se consolează cu dulceața celorlalte, când va fi vorba de buget. Acolo, cu o adevărată voluptate își vor vota tot, tot, pe seama lor.

Și truda și sudoarea slovacului, a sârbului, a rutenului, a șvabului, ca și a românului, — toate vor fi fost pentru singură cultura maghiară și pentru... ideea de stat unitar național maghiar.

„S'au împăcat, ei, tovarășii de rele, — și se vor certa iarăș, ca mâne. Și pacea, ca și certurile lor, toate, toate pe spinarea noastră se fac și se petrec...”

Căci numai la o pace nu se gândesc, nici unii dintre ei. Și este singura pe care siguranța existenței și viitorului acestui stat ar cere-o, înainte de toate... Este pacea dintre popoarele alcătuitoare ale patriei.

Ce fleacuri, ce caraghioslăcuri, ce ridicole apar toate frământările partidelor și politicianilor maghiari, față de acea cerință supremă, ce, uitată stă, ca o sombră amenințare, pe planul adânc al scenei pe care se joacă, în față, această comedie...

Iar lumea cască gura și se uită — la comedie...

ACORDUL FRANCO-GERMAN

II.

Acordul congolez

(Textul complet)

Guvernul Republicii franceze și guvernul M. S. împăratului Germaniei, ca urmare și complectare a convențiunii dela 4 noembrie 1911 relativ la Maroc, și ca urmare a drepturilor de protecțiune recunoscute Franței asupra imperiului șerifian, au convenit să procedeze la schimburi de teritorii în posesiunile lor din Africa ecuatorială și au decis să încheie o convențiune în acest scop.

În consecință d. Jules Cambon, ambasador extraordinar al Republicii franceze pe lângă M. S. împăratul Germaniei, și d. de Kiderlen, secretar de Stat al afacerilor externe ale imperiului Germaniei, după ce și-au comunicat titlurile despre plina lor putere, găsite în bună și cerută formă, au convenit asupra următoarelor dispozițiuni:

Articolul 1. — Franța cedează Germaniei teritoriile a căror limită este formată în modul următor: frontiera va începe pe malul oceanului Atlantic dela un punct ce urmează a fi fixat pe țărmul oriental al golfului Monda, aproape de gurile Massoliei; îndreptându-se spre Nord-Est frontiera se va întoarce spre unghiul sud-est al Guineei spaniole; va tăia râul Ivando în punctul unde se varsă în Djua, va urma cursul acestui râu până la Madjingo (care va rămâne francez) și se va îndrepta dela acest punct, spre Est spre a se sfârși la confluența râurilor N'Goko și Sangha la Nord de Ouesso; frontiera va pleca apoi dela râul Sangha dela un punct situat în Sudul centrului localității Ouesso (care va rămâne francez), la o distanță de cel puțin șase kilometri și cel mult doisprezece kilometri dela această localitate, potrivit dispozițiunii geografice a acelor locuri. Ea va coti spre Sud-Vest spre a ajunge în valea Kandebo până la confluența acestui râu cu Bokiba. Va urma cursul acestuia din urmă și cursul Likualei până la țărmul drept al fluviului Congo. Va merge pe fluviul Congo în sus până la gura Sanghei, în așa chip în cât să ocupe pe țărmul Congoului o lungime de șase până la doisprezece kilometri, care va fi fixată potrivit condițiunilor geografice. Ea va merge pe Sangha în sus până la Licuala-aux-Herbes, iar pe acest râu în sus până la Botungo.

Va continua apoi dela Sud la Nord într-o direcțiune aproape dreaptă până la Bera-N'Goko. Va coti apoi în direcțiunea confluenței râurilor Bodinguè și Lobaye și va merge pe Lobaye-a în jos până la (râul) Ubanghi, la Nord de Mongumba. Pe țărmul drept al râului Ubanghi și potrivit dispozițiunii geografice a locurilor, teritoriul german va fi determinat în așa chip încât să ocupe o lungime de cel puțin șase kilometri și cel mult doisprezece; frontiera va urca apoi în mod oblic spre Nord-Vest spre a ajunge la râul Pama într'un punct ce urmează a fi fixat la Vest dela confluența acestui râu cu Ubi, va urca pe valea Pamei în sus, va ajunge apoi la Laguna orientală cam la acel loc unde acest râu întâlnește a 8-a paralelă, în dreptul localității Gorè. Ea va urma apoi cursul râului Logone spre Nord până la vărsarea acestuia în Șari.

Art. 2. — Germania cedează Franței teritoriile situate la Nord dela limita actuală a posesiunilor franceze în teritoriile lacului Ciad, și cuprinse între râul Șari la Est și Logona la Vest.

Art. 3. — În curs de șase luni socotite dela schimbarea ratificațiunilor prezentei convențiunii, o comisiune tehnică a cărei membri vor fi numiți în număr egal de către cele două guverne, francez și german, va fixa linia frontierei a cărei indicațiune generală rezultă din textul articolelor 1 și 2.

În curs de 18 luni socotite dela semnarea procesului verbal al lucrărilor comisiunii tehnice se va procedea, de comun acord și cât mai curând posibil, la delimitarea reală a frontierelor conform procesului verbal sus amintit, precum și la desemnarea și delimitarea reală a terenurilor ce se vor da în arândă guvernului francez dupăcum spune articolul 8 de mai jos.

Art. 4. — Comisiunea tehnică și agenții însărcinați cu delimitarea despre care se vorbește în articolul precedent, vor putea ținea socoteală, de comun acord, de configurațiunea terenului și de circumstanțele locale, ca spre exemplu ușurința de a păzi frontiera sau comunitatea de rasă a populațiunii. Ei sunt obligați ca să fixeze frontiera, pe cât posibil, pe limitele naturale indicate de cursurile de apă, și în cazul când frontiera ar tăia direcțiunea râurilor, ei sunt ținuți să așeze frontiera pe linia despărțirii apelor.

Procesele verbale ale comisiunii tehnice și acelea ale agenților de delimitare nu vor rămâne definitive decât dupăce vor fi ratificate de cele două guverne.

Art. 5. — Prezentele schimburi de teritorii sunt făcute în condițiunile în cari aceste teritorii se află în momentul concluziunii prezentului acord, adică cu sarcina pentru cele două guverne de a respecta concesiunile publice și particulare cari vor fi fost acordate de fiecare dintre cele două guver-

— „Domnișoară Filofteo”, șopti el din nou. Simțea el prea bine că astăzi are să pună punctul pe i.

— „Ce-i domnule Haralamb?” — întrebă ea dulce.

— „Place-ți?”

— „Place.”

Parcă ar fi căzut amândoi dintr'un roman sentimental în fascicole.

Dar au urmat scene și mai frumoase.

Idealismul lui Haralamb a fost răsplătit din belșug. Ploaia nu mai voia să contenească — binecuvântată fie ploaia în vecii vecilor! — lumea trebuia, era silită, să se gândească la plecarea. Ce să se facă altfel, doară n'o să doarmă noaptea pe pajiște?!

S'au arătat și tinerii îndrăgostiți celor două matroane respectabile, (a fost o bucurie fără de seamă, ca și când s'ar fi descoperit polul nord!) și au pornit-o pe lapovița asta spre casă. Grozav!

Doi câte doi. Se întuneca tot mai tare.

— „Ei, unde-mi ești sripturoaică cu nazurile tale?”, râdea Haralamb. Filoftea lui era silită, trând-nevrând, să-i dea brațul. Nevrând? Cine știe să spună neadevăruri mai mari? Și a început să viseze Haralamb la brațul iubitei sale. O strângea câte odată să nu care-cumva să aluneca pe frunzele lucii, o sprijinea să sară peste câte o băltoacă și i-se părea că este un erou legendar, care își răpește Dulcinea din gaură de șarpe.

— „Mult stimată domnișoară”, zise el cu glas mlădios. „Permiteți-mi să vă ofer din nou

brațul meu. O să cădeți altfel din cauza multelor obstacole ce vă ies în cale.”

Ii ardea nasul, dar nici că o băga de samă.

— „Sunt prea mulțumitoare, domnul meu”, zicea ea, dându-și osteneala să-l imiteze în limbajul său maiestos. Amândoi erau nespuse de gravi, conștii fiind că vorbesc altfel decât vorbește plebea de prin prejurul lor.

El gândea: de i-s'ar întâmpla ceva, ca să-i sar într'ajutor. Altfel nu pot să mă sacrific pentru amorul meu.

Ea gândea: ce gentil vorbește cu mine. Nu e nici pe departe ca măgarii ăștia de curtezani de pe aici! Condusă de simțământul acesta își razimă Filoftea capul de umărul lui.

Culmea fericirii pentru Haralamb!

— „Așa au fost și eroii romanului meu de ieri”, zise el într'un târziu.

— „Zău?”, întrebă Filoftea.

— „Zău.”

Pentru o clipă i-a venit Filofteii în gând castele și câni mari de vânătoare și lacuri cu lebede. În clipele următoare și-a zis: „A! și așa e bine!”, gura ei însă a întreat:

— „Și ce-au mai făcut eroii?”

Atunci a simțit Haralamb sguđitura electrică, pe care o așteptase de atâta amar de vreme. Acum sosise momentul să pună punctul pe i.

— „Uite ce-au mai făcut!”, și o prinse repede cu mâinile lui mari și noduroase de obraz, îi ținu fața în dreptul gurii și-o sărută odată, de două ori, de trei ori...

Au avut noroc că răpia ploaia, căci altfel s'ar fi auzit sărutările astea ca niște plesnitori gigantice. Era întuneric pretutindeni. Nu vedeai la doi pași. Mama și mătușica veneau cam depărțitor în urmă.

Vai ce rușine pe față! Stetea să o înghiță pământul. Întrebarea: „Și ce-au mai făcut eroii?” i-a înghițat pe buze.

— „Domnule Haralamb!”, zise ea într'un ton nehotărît. Nu știai ce să citești din el, muștrare ori aprobare pentru fapta îndeplinită.

În cășorul Filofteiei s'au încrucișat mai multe gânduri deodată:

Să-i rad o palmă sdravănă?

Să mă arăt bosumflată?

Să mă bucur de pasul ăsta al lui?

Din compoziția aceasta complicată a ieșit învingător un mixtum compositum. N'avea inima să-i facă rău, biata Filoftea: voia să împace și capra și varza. De aceea l-a apucat hotărît de mâneacă și le-a sgâlțâit odată cu toată puterea ei, scrâșnind din dințișori:

„Mă, mă, mă...”, apoi și-a adus aminte, că nu este *per tu* cu el, și a adăogat timid: „Pardon, d-ta...”

Ei, lui Haralamb atâta i-a trebuit! Și-a aruncat toate principiile culese de prin romane în Dunăre și a început să torăie repede, repede și rezolut:

— „Iar auzi, Filofteo, nu mai umbla cu căr și măr! *Te plac!* M'ai auzit? Alții o pot spune ei

ne. Ele își vor comunica textele actelor prin cari aceste concesiuni au fost acordate.

Guvernul german este substituit guvernului Republicii franceze în toate avantajile, drepturile și obligațiunile cari rezultă din actele sus amintite, în ceea ce privește societățile concesionare, cari vor trece sub suveranitatea, autoritatea și jurisdicțiunea statului german. O convențiune specială va reglementa aplicațiunea acestor dispozițiuni.

Tot așa va fi în ceea ce privește statul francez și concesiunile cari ar fi situate pe teritoriile cari trec sub suveranitatea, autoritatea și jurisdicțiunea sa.

Art. 6. — Guvernul german nu va pune nici un obstacol la exploatarea, întreținerea și la lucrările de reparație și refacere a liniei telegrafice franceze care există în prezent dealungul râului Ubanghi și care va rămâne franceză pe bucata care traversează teritoriul german. Autoritățile germane vor putea transmite comunicațiunile lor prin această linie în condițiunile cari vor fi reglementate ulterior.

Art. 7. — Dacă guvernul francez dorește să continue peste teritoriul german o linie ferată între Gabon și Congo-de-mijloc și între această din urmă colonie și colonia Ubanghi-Sari, guvernul german nu îi va pune nici o piedecă. Studiile, precum și lucrările (asupra acestei linii) se vor face conform aranjamentelor cari vor surveni, la momentul oportun, între cele două guverne, guvernul german rezervându-și dreptul de a face cunoscut dacă vrea (sau nu) să participe la lucrările acestea de pe teritoriul său.

Dacă guvernul german dorește să continue pe teritoriul francez o cale ferată construită în Camerum, guvernul francez nu-i va pune nici un obstacol. Studiile precum și lucrările se vor face conform aranjamentelor cari vor surveni, la momentul oportun, între cele două guverne, guvernul francez rezervându-și dreptul de a face cunoscut dacă dorește să participe la lucrările acestea de pe teritoriul său.

Art. 8. — Guvernul imperial va ceda, în arendă, guvernului francez, în condițiuni ce urmează a se determina printr'un act special, și pe malurile Benuei, alui Mayo-Kebi și mai departe în direcțiunea Logonei, terenuri cari vor fi alese spre a se ridica acolo posturi de aprovizionare și magazine, destinate a constitui un drum de etape.

Fiecare din aceste terenuri, a căror lungime pe marginea râului în munți nu va putea fi mai mare de cinci sute de metri, va avea o suprafață care nu va trece de cincizeci de hectare.

Situația acestor terenuri se va fixa conform dispozițiunii locurilor.

mai cu forfoi, da eu o spun pe șleau, așa, cum mă taie capul: te plac, auzi?... Ce-i de făcut? Hai să ne luăm! Da nu te gândi prea mult. Știu eu: așa sunteți voi fetele. Da cu mine să nu faci năcazuri! Te plac... și s'a hotărât!"

Mergeau amândoi lângă olaltă și nu mai vorbeau nimic. El se gândea: „uf, slavă Domnului, că am trecut și peste asta!”, ea se sbătea ca un peștișor, pe care-l ții în mână și-i poruncești să nu dea din coadă.

După un restimp rupse Haralamb tăcerea:

— „Hai la mine! N'o să-ți pară rău. Da grăbește-te, că n'am multe de așteptat”.

Pe lângă ei treceau câțiva ștregari de băieți. Călcău vartos prin noroaie, de sărea murdăria cât colea și cântau „Deșteaptă-te Române”.

După alt restimp zise Haralamb cu vorba retezată: „Nu, deșteaptă-te românco!”

Ea a oftat odată ca din baierile inimei și s'a acățat și mai bine de brațul lui, pe care îl ținea Haralamb ca o toartă dela un filgeau de cafea neagră.

Spuneți, că n'a fost idealist Haralamb Buzduc! Idealist cu guturai, idealist cu mătușa nesuferită a Filofteiei, idealist sub cerul întunecat, idealist cu un nume nepoetic, idealist — până și la zestrea nevestii sale.

Da, dar toate 'și au un sfârșit! Și-a mâncat idealismul ca țiganii biserica. Acum avea și pe „mătușica” în căsnicie. Au mai venit și alte pacoste pe capul bietului om. A dat cu capul de gard. I-a ieșit părul prin căciulă.

...Dar eu am plănuț să vă vorbesc de Haralamb Buzduc numai câtă vreme a fost idealist.

Dacă în viitor guvernul francez ar vrea să construiască între Benue și Logona, d'asupra sau din jos de Mago-Kebi, un drum sau o cale ferată, guvernul imperial nu va pune nici o piedecă. Guvernul francez și guvernul german se vor înțelege asupra condițiunilor în cari ar putea fi săvârșite aceste lucrări.

Art. 9. — Franța și Germania, dorind a afirma bunele lor raporturi în posesiunile lor din Africa centrală, se obligă a nu ridica nici o lucrare de fortificație dealungul cursurilor de apă cari urmează să servească la navigațiunea lor comună. Această prescripțiune nu se va aplica la lucrările de simplă siguranță destinate a adăposti trupele de incursiunile indigenilor.

Art. 10. — Guvernul francez și cel german se vor înțelege asupra lucrărilor ce urmează a se executa spre a înlesni circulațiunea vapoarelor și a bărcilor pe râurile a căror navigațiune le va fi comună.

Art. 11. — În cazul când navigațiunea va fi imposibilă pe Congo sau pe Ubanghi, libertatea de trecere va fi asigurată Franței și Germaniei pe teritoriile aparținând celeilalte națiuni, la punctele unde aceste teritorii ating cele două râuri.

Art. 12. — Cele două guverne, al Franței și al Germaniei, reînnoesc declarațiunile conținute în actul dela Berlin din 26 Februarie 1885, care asigură libertatea comercială și libertatea de navigațiune pe Congo și pe afluenții acestui fluviu precum și pe aceia ai Nigerului. În consecință mărfurile germane cari vor trece, în transit, pe teritoriul francez situat la Vest de Ubanghi și mărfurile franceze cari vor trece, în transit, prin teritoriile cedate Germaniei sau cari vor urma drumurile indicate în articolul 8, vor fi scutite de orice taxe.

Un acord ce se va încheia între cele două guverne va determina condițiunile acestui transit și punctele de penetrațiune.

Art. 13. — Guvernul german nu va stânjeni deloc trecerea trupelor franceze, a armelor sau munițiunilor lor precum și a materialului lor de aprovizionare, pe Congo, Ubanghi, Benue, Mayo-Kebi, nici trecerea lor pe calea ferată ce s'ar construi eventual în Nordul Lamerumului.

Guvernul francez nu va stânjeni în nici un chip trecerea trupelor germane, a armelor și munițiunilor lor precum și a materialului lor de aprovizionare, pe Congo, Ubanghi, Benue, Mayo-Kebi și pe calea ferată ce eventual s'ar construi dela coastă la Brazzaville. În ambele cazuri trupele, dacă ele sunt pur indigene, vor trebui să fie totdeauna însoțite de un gradat european și guvernul, prin a cărui teritor vor trece trupele, va lua toate măsurile necesare spre a evita orice dificultate ce s'ar opune trecerii lor și va putea delega, la nevoie, un agent spre a le însoți. Autoritățile locale vor reglementa condițiunile în cari se va opera trecerea trupelor.

Art. 14. — Egalitatea de tratament pentru transportul persoanelor și a mărfurilor va fi asigurată supușilor celor două națiuni pe căile ferate din posesiunile lor din Congo și Camerum.

Art. 15. — Guvernul francez și guvernul german vor înceta, din ziua cesiunei reciproce a teritoriilor cedate Germaniei de către Franța și Franței de către Germania, să exerciteze orice protecțiune și autoritate asupra indigenilor din teritoriile cedate de fiecare din ele.

Art. 16. — În cazul când statutul teritorial al basinului convențional al Congoului, așa cum este definit prin actul din Berlin dela 26 Februarie, 1885, ar fi modificat de fapt de una sau cealaltă dintre părțile contractante, părțile vor trebui să se înțeleagă între ele precum și cu celeilalte puteri semnatare ale sus amintitului act din Berlin.

Art. 17. — Prezenta convențiune va fi ratificată și ratificațiunile vor fi schimbate la Paris cât mai curând posibil.

Mandatul dela Vinț. În sfârșit azi și-a luat începutul mult așteptata pertractare finală a petiției alegătorilor români dela Vinț.

Prezidează d. Iuliu Zachar, președintele comisiei petiționare. Referentul e d. Iuliu Wettenstein.

Din partea românilor este distinsul avocat dr. Ioan Erdélyi și d-nii dr. Szabó și dr. Romul Boila. Contrapetiția o susține dr. Gábor Illés.

Petractarea care promite a fi cât se poate mai interesantă se începe în fața unui auditor neobicinuit de mare, între care zărim mulți români.

D. dr. Iuliu Maniu lipsește. S'a prezentat însă contra candidatul „biruitor” Mayer.

Ședința întreagă a trecut cu expunerile interesante ale referentului Wettenstein. Din expunerile d-lui trebuie să reținem un caz foarte caracteristic.

E fasiunea nevestei unui mărginean din Vinț, o ungueroaică veritabilă, descendentă vechei și nobilei familii Bánffy. Aceasta fasionând în favorul lui Maniu nu a ținut să-și ascundă revolta și scârba ce a produs în sufletul ei misiunile săvârșite la alegerea lui Mayer, din contră s'a arătat surprinsă de temeritatea d-lui Mayer, care, bine cunoscând scenele puțin edificatoare ce s'au petrecut în Vinț pentru a-l scoate învingător cu orice preț, nu s'a sfîșit să treacă pragul parlamentului.

La auzul acestora Mayer, vădit sinchisit, părăsește sala.

Ședința s'a ridicat la ora 2 p. m.

Apărătorii petițiunei noastre întemeiată pe purul adevăr, așteaptă cu cele mai frumoase nădejdi judecata Curiei.

Consiliu secret la regele Carol.

Ziarul „Patris” din Athena a primit din București următoarea știre:

„Duminecă s'a ținut în palatul regal din București un consiliu secret de miniștri sub prezidiul M. Sale-regelui Carol. În acest consiliu regele Carol a comunicat miniștrilor, că la toamnă cu toată siguranța va izbucni războiul în Balcani. România în astfel de împrejurări are datoria de a face toate dispozițiunile preventive”.

Publicăm această știre sub rezerva cuvenită.

Deputat nou. În cercul electoral Nádudvar ieri s'a făcut noua alegere de deputat. A fost ales cu o majoritate de 188 de voturi candidatul partidului justhrist Stefan Veszprémy.

Din Cameră.

Indiferența și lenea deputaților maghiari s'a vădit în ședința de azi în așa măsură, încât prezidentul Návay a dojenit din scaunul prezidial toate partidele politice pentru neglijența culpabilă, că nici măcar prin prezența lor nu vor să demonstreze că în parlament se muncește serios. Abia la orele 11 a putut deschide prezidentul Návay ședința.

Un singur orator a avut ziua de azi, și acesta a fost marele farsor politic și mistificator neîntrecut, deputatul *Polónyi Géza*.

În introducerea discursului se plânge, că nu are cui să vorbească. A fost incredințat din partea soților de principii să vorbească la buget, dar așa se vede, că soții lui de principii nici nu află de lipsă să fie la desbateri. Comentează evenimentele recente din viața politică ungară, apoi trece la chestia votului universal. Nicăiri nu s'a mai pomenit — spunea *Polónyi* — ca partide politice să-și părăsească platforma principiară și trecutul pentru a putea lua o poziție hotărâtă în chestia votului universal.

Vorbește apoi pe larg la buget. Excepționează faptul, că în bugetul anului viitor se preliminează o parte din surplusul de spese, ce se indică în proiectele militare.

Polemizează cu discursul deputatului Désy Zoltán, rostit la discuția asupra bugetului. Bugetul — continuă *Polónyi* — nu e real de loc, dimpotrivă e foarte ireal.

Condamnă politica birocratică a guvernului. Statul acesta — spunea *Polónyi* — pare o ca-

zarmă mare, umplută cu advocați, popi și funcționari.

Prezidentul la orele 1 și jumătate suspendă ședința pe 10 minute.

După pauză deputatul Polónyi își continuă discursul.

Revoluția din China

Azi trupele imperiale au câștigat prima victorie reocupând Nanking-ul.

Orașul a fost teatrul celor mai crude orgii comise de soldați. Faptele acestea au stârnit o indignare generală contra trupelor.

Ocuparea Nanking-ului a adus o umbră de speranță familiei imperiale și guvernului, iar Peking-ul a jurat, că nu se va da cu una cu două. Speranța însă e trecătoare — dacă n'a trecut până acum — căci știrile ce sosesc o alungă.

Acțiunea lui Juansikkai

Juansikkai s'a înțeles cu guvernul prin telefon ca să se prezinte în Peking pentru a discuta situația și a ajunge prin urmare la o soluțiune oarecare; a refuzat însă și acum prezidența ministerului.

Juansikkai a adresat totodată a scrisoare lui Lyuantung șeful revoluționarilor.

Lyuantung a promis, că va răspunde când va intra cu trupele în Peking.

După o altă știre Lyuantung a oferit lui Juansikkai șefia republicii chineze.

Juansikkai a sosit în Peking azi însoțit de o trupă de 2000 oameni. A fost primit în mod liniștit de mulțimea curioasă.

Mișcările revoluționare

Trupele imperiale și-au recucerit pozițiunile pierdute în ultimul timp.

Nanking-ul mai cu seamă fiind ocupat înainte ca revoluționarii să-și fi asigurat stăpânirea lui completă, a fost reluat de trupele imperiale și manciurieni nu cu mari sacrificii. A urmat apoi cea mai crudă răsbunare contra revoluționarilor.

Culoarea albă fiind semnul revoluționarilor, au fost uciși fără milă toți acei în îmbrăcămintea cărora se vedea ceva alb.

Orașul Cifu a trecut fără împotrivire pe partea revoluționarilor.

Amiralii englez și german sosiți în Nanking au sfătuit pe consuli ca să se reîntoarcă împreună cu tot personalul, fiindcă nu mai sunt în stare corăbiile lor de război să-i apere.

Azi dimineată au sosit în apropierea Nanking-ului 13 corăbii de război chineze, ca să bombardeze pozițiunile revoluționarilor.

Un ziar rusesc desminte știrea despre o acțiune a Rusiei în China și a unei înțelegeri cu Japonia.

Declarațiile lui Asquith asupra situației internaționale. Din Londra se anunță, că la banchetul dat la Guildhall, Asquith a zis: „Cu privire la China, guvernul englez se va mărgini la măsurile de apărare a supușilor englezi, a vieții și bunurilor streinilor“.

Asquith continuând a zis:

„In apropiere de patria noastră însă, din nenorocire, pacea a fost turburată prin izbucnirea războiului dintre Italia și Turcia. Amândouă sunt amicele noastre. Nimeni nu se silește mai mult de cât guvernul englez ca să contribuie la restabilirea păcii. Această dorință este împărtășită și de celelalte puteri. Suntem totdeauna în contact cu ele, însă o mediațiune nu poate fi mai eficace decât dacă are loc de acord cu celelalte puteri. O mediațiune nu însemnează o intervenire sau o constrângere oarecare, ci tocmai dimpotrivă: mediațiunea trebuie să aibă o bază care să poată fi primită de amândouă părțile beligerante.

Asquith urmează: Avem dorința adâncă de a lucra pentru restabilirea păcii și vom profita de orice prilej favorabil“.

Asquith exprimă în urmă profunde și sincera satisfacțiune pentru fericitul acord franco-german cu privire la Maroc. Neagă în mod categoric că Anglia ar fi voit să împiedice succesul negocierilor.

Winston Churchill, primul lord al amiralității, zice cu privire la concurența anglo-germană

pe mare: „Nu este de tăgăduit că creșterea neașteptată și repede a flotei germane este principalul factor pentru deciziunile noastre în ce privește forțele maritime. Toată viața și libertatea noastră se întemeiază pe menținerea supremației noastre pe mare. Se sperăm că prin realizarea planului construcțiilor germane, limita creșterii va fi atinsă; altminterlea ar trebui să ne împlinim datoria“.

*

Presa europeană și discursul cancelarului german. Presa engleză se ocupă pe larg cu debaterile din Reichstag și atitudinea principelui moștenitor față de politica cancelarului. Ziarele engleze dau a înțelege, că Anglia își va păstra toată buna voință față de Germania dacă aceasta va avea o atitudine corectă.

Presa engleză arată că nu are nimic împotriva locului Germaniei în concertul european, dar în același timp încearcă să provoace neînțelegeri între împărat și kronprinț.

Paris. Din ziarele de dimineață reiese în mod clar, că discursul cancelarului în Reichstag a provocat neliniște cu privire la șanșele de pace.

„Le Gaulois“ spune:

„Trebuie să fim pregătiți pentru orice eventualitate și armata și marina noastră trebuie să fie gata“.

„Lanterne“ scrie, că Germania nu are nici un motiv de neliniște în chestia marocană și că agitația ce se face în jurul acestei chestiuni nu este decât o manoperă în vederea alegerilor.

„L'Eclair“ spune, că prin atitudinea prințului moștenitor, cancelarul Germaniei a fost pus într-o situație foarte dificilă.

*

Nouile declarații ale cancelarului Bethmann Holweg. Reichstagul a urmat în ședința dela 28 oct. v. discuțiunea tratatului franco-german. Cu prilejul acesta deputatul Bassermann a spus, că Tripolisul este o urmare a Agadirului. Față de asertiunea aceasta a lui Bassermann cancelarul Bethmann Holweg declară, că dacă campania din Tripolis poate fi în raport cu Marocul, este că Tripolisul este în legătură nu cu Agadirul, ci cu marșul francez spre Fez. Suveranitatea sultanului Marocului era părăsită înainte de a încheia Germania acordul marocan.

Cu privire la afirmarea lui Bassermann, că Germania ar fi trebuit să ia măsuri la granița de apus, în loc de a trimite vase la Agadir, Bethmann Holweg declară, că aceasta ar fi fost o mobilizare, ceea ce în momentul tensiunii ar fi însemnat chiar războiul.

Privitor la afirmarea lui Heydebrand, că cancelarul a luat prea puțin în serios discursul unui bărbat de stat englez, Bethmann Holweg zice cu glas tare: *Voiu lăsa pe domnul Heydebrand să împace cum va vrea această injurie cu respectul pentru guvern despre care a vorbit ieri. In conștiința mea națională, cuvinte pasionate peste măsură ca cele pronunțate de domnul Heydebrand vatâmă imperiul.*

Nu trebuie ca cel tare să aibă totdeauna sabia în gură.

Cancelarul declară, că nu a compromis niciodată onoarea națiunii în relațiunile cu Anglia și încheie zicând: *a irita pasiunile naționale în scopuri de partid sau pentru cuceriri utopiste, este a compromite patriotismul.*

Pentru orașul Constanța

Nici un oraș nu s'a învrednicit de atâta sollicitudine din partea guvernelor românești, de zeci de ani încoace, ca portul de mare al țării: Constanța. Am ieși la o sumă destul de mare dacă ar fi să adunăm milioanele cari au fost îngrămădite, de vre-o 30 de ani, în fața valurilor mării, spre a face din năcăjitul port turcesc de acum 33 de ani un port modern, prin care România să înmulțească și să întindă legăturile sale cu străinătatea.

Dar pe când statul lucrează cu mijloacele sale mai însemnate și în numele unor interese generale ale țării, în fața valurilor, orașul lucrează la înfrumșetarea și prosperitatea sa din toate punctele de vedere.

Intre alte îmbunătățiri consiliul comunal a hotărât, zilele trecute, înzestrarea orașului cu o rețea de linii de tramvai automotor cu benzină. Potrivit proiectului, orașul va fi deservit cu toate cartierele lui, apoi Techirghiolul, Mamaia și Anadachioi.

Un alt proiect privește iluminarea întregului oraș cu electricitate. În legătură cu acest proiect s'a discutat eventualitatea înzestrării orașului cu o rețea de linii de tramvai electric, iar nu cu benzină. Un al treilea proiect nizuiește să dea Constanței un mare hotel cu peste 250 camere, un hotel de primul rang.

În aceeași ședință a consiliului comunal constanțean s'a hotărât legarea malului dinspre nord al mării, care periclitează această parte a orașului.

Grație acestor importante lucrări, cari vor fi concesionate unei societăți cu capital românesc, Constanța, această fereastră a românismului deschisă la mare, va deveni un oraș modern din toate punctele de vedere, ca și portul său. Pavarea, care se completează până și prin cartierele marginase, completează opera.

Prin aceste lucrări Constanța, care, în mai strâns contact cu Orientul decât alte orașe ale României, mai poartă încă urme din orientalismul de odinioară, va deveni un oraș modern. Ca și Bucureștiul, care îndeosebi de vre-o 5 ani se înzestreaază cu sute de clădiri impunătoare, Constanța, această Sinaie de pe țărmul mării se împodobește din an în an. Mai rămâne ca, imitând capitala, constanțenii să dea în arhitectura clădirilor mai multă preferință stilului românesc, care se întâlnește acum aproape pe fiecare stradă mai însemnată din marele oraș de pe malul Dâmboviței. Mecanii îmbogățiți ai Dobrogei au datoria asta, când clădesc în Constanța.

Războiul italo-turc

În jurul forturilor dela Tripolis tunurile tot mai bubuesc încă, trupele italiene și turcești probabil se atacă cu mai multă înverșunare, și cu toate acestea azi privirea lumii este îndreptată spre marea — Egeică. Flota italiană din toate părțile vine cu mare viteză spre marea Egeică, deocamdată cu ordinul sigilat.

În străinătate acțiunea aceasta mai nouă a Italiei a pricinuit mai mare senzație, decât în însăși Turcia primejduită, de oarece acum, după ce guvernul turcesc a luat toate dispozițiile militare, el, se spune,

asteaptă eventualele complicații cu liniștea omului, care nu mai are multe de pierdut.

*

„Neue Freie Presse” spune, că ambasada otomană din Viena nu a primit până acum nici o informație oficială relativă la o acțiune iminentă a Italiei în marea Egeică. Cercurile ambasadei relevează, că o asemenea acțiune ar fi de natură a provoca complicațiuni inutile fără a aduce vre-un folos Italiei. În momentul când se va trage primul foc de tun toți italienii vor fi expulzați din Turcia.

Turcia nu se teme de o acțiune a Italiei în marea Egeică.

Viena. — Cercurile diplomatice turcești declară că privesc cu răceală amenințările Italiei cu o acțiune în marea Egee sau aiurea, căci Italia ar ataca-o în puncte neînsemnate și atunci n'ar primi nici un răspuns așa că situația nu s'ar schimba întru nimic.

În cazul însă când Italia ar ataca Turcia în puncte importante ar primi un răspuns și mai drastic ca în Africa, pe lângă că s'ar isbi de interesele europene pe cari le va periclita — singurul caz când Europa este foarte senzibilă și prea puțin răbdătoare.

Iminenta mare luptă la Tripolis.

Roma. — Este iminentă o nouă și importantă luptă la Tripolis.

Marsul în interior al trupelor expediționare nu va întârzia.

Ziarul „Preparazione” crede că, e în afară de orice îndoială, că aceste operațiuni vor contribui să împiedece răspândirea de știri false în desavantajul Italiei.

Prin aceasta Turcia va fi silită să devie mai conciliantă și se va grăbi sfârșitul războiului.

Acțiunea concepută în stil mare va economisi timp, oameni și bani, și va confirma renumele militar al Italiei.

Forțele turellor la Tripolis.

Roma. — Dupăcum se asigură forțele vrăjmașe la Tripolis cuprind 3000 oameni trupe regulate și vre-o 6000 arabi și anume din triburile Zaoniga, Rotmantel, Urd și Merzura. Acest din urmă trib a fost aproape nimic în luptele susținute până acum.

Suveranii Italiei la spitalul din Neapole.

Roma. — Perechea regală a vizitat spitalul din Neapole pentru a mângăia pe ofițerii și soldații răniți.

La plecarea portarul spitalului, care nu știe carte și care nu cunoștea pe suveran, l-a rugat să-i cetească o scrisoare a fiului său, care se află în Tripolis.

Regele i-a citit scrisoarea care arată entuziasmul trupelor italiene.

Suveranul a spus apoi portarului că speră că în curând își va putea îmbrățișa fiul.

Nervositatea cercurilor diplomatice din Viena.

Viena. — În cercurile diplomatice de aci se manifestă mare nervositate nestiindu-se ce proiectează Italia în marea Egee și în general pe coastele turcești.

Sunt temeri de grave complicațiuni.

În legătură cu aceasta se comentează articolele ziarelor italiene sosite azi, cari se silesc să demonstreze, că după dreptul internațional și tratativele în vigoare, Italia are dreptul să pătrundă în Dardanele.

Aceleași cercuri constată, că orice încercare de intervenție pentru pace ar fi inutilă, deoarece opinia publică turcească nu permite nici unui guvern să încheie o pace umilitoare.

Mai grav este însă faptul, că chiar în cazul când Turcia europeană ar ceda, turcii și arabii din Tripolitania ar continua lupta, așa cum s'a întâmplat și la ocuparea Bosniei.

În nici un caz deci nu sunt șanse pentru o pace apropiată și Europa va mai fi multă vreme sguduită.

Italienii desmint victoriile turellor.

Tripolis. — Agenția Stefani spune: Corespondentul unui ziar grec a primit știrea că legătuinea turcească din Atena răspândește știri spunând că turcii ar fi obținut succese la Homs. Firește că nimic nu este adevărat. Șefii și notabilii arabi din Tripolis au luat spontan inițiativa de a protesta în contra calomniilor răspândite prin presa europeană cu privire la soldații italieni. În urma proclamațiunii dâșii au luat inițiativa de a depeșa regelui exprimându-i sentimentele lor de fidelitate. Aceste două documente circulă în mod public.

Eroii italieni.

Roma. — Regele Victor Emanuel a decorat cu medalia de aur pentru eroism militar steagul regimentelor 84 de pedestrași și 11 de bersaglieri pentru eroismul acestor regimente dovedit cu prilejul luptelor dinaintea Tripolisului.

Reminiscente dela adunarea poporală din Diciosân- mărtin

Putem constata cu bucurie faptul, că toate adunările populare, organizate de către comitetul central al partidului național român, au avut un succes deplin atât în ce privește numărul celor prezenți la adunări, cât și în privința însuflețirii și a disciplinei. Ne servește totuși spre deosebită mângăere, că adunarea poporală ținută în 29 oct. n. a. c. în Diciosân-mărtin a avut poate cel mai strălucit succes, între toate adunările câte s'au ținut. Acest succes este a se atribui organizațiunii perfecte, însuflețirii și solidarității, ce domnește în comitatul Târnavei—mici.

Există — durere — și în comitatul acesta și mai ales în sânul intelectualilor din Diciosân-mărtin divergențe de păreri și lupte personale, dar când e vorba de cauza neamului dispar toate, certele încetează și cu toții luptă pentru binele comun al neamului. Astfel s'a întâmplat și cu prilejul adunării populare dela 29 oct. n.

Pe lângă comitetul central comitatens, în fruntea căruia stă vechiul luptător naționalist d. Simion Căluțiu, a luat parte la aranjarea adunării un comitet special, din care a făcut parte toți intelectualii români din Diciosân-mărtin, și anume:

Simion Căluțiu, adv., dr. Virgil Radeșiu, adv. Victor G. Maior, dir. la „Vulturul”, Anastasiu Beșă, dir. la „Albina”, Constantin Mușlea, cont. la „Albina”, dr. Marcian Căluțiu, cand. de adv., dr. Iosif Boila, cand. de adv., Danilă Boila, comerciant, Iuliu Anca, comerciant, Simeon Anca, comerciant, Emil Căluger, practicant la „Vulturul” Vasilie Pop și Nicolae Pop, funcționari la „Vulturul”, Ioan Todoran, funcț. la „Albina”, Alexandru Macarie, pantofar, Petru Cernea și Mihail Cernea, păpucari, Alexandru Gligor, cand. de adv. Alex. Pătrașiu, Nic. Renboiu, Dumitru Bozeșan și V. Russu, canceliști advocațiali, L. Șerban, tinichigiu și Al. Patocean, cancel. adv. În special trebuie să amintesc pe d. Anastasiu Beșă, șeful „Albinei” din Diciosân-mărtin, care împreună cu d. secretar dr. Romul Boila a cutreerat toate satele și mai cu seama în ziua adunării a făcut servicii laudabile, conducând pe țărani dela gară în oraș.

Spre lauda preoțimii și învățătorimii se poate socoti apoi, că toate comunele locuite de români, aparținătoare comitatului, au fost reprezentate la aceasta adunare. Faptul acesta dovedește, că în comitatul Târnavei—mici există o organizație perfectă și el a fost și este apreciat și de către comitetul central executiv. Astfel a fost posibil ca adunarea poporală să aibă cel mai strălucit succes.

Ca încheiere amintesc cu plăcere, că mulți domni și-au pus trăsurile la dispoziția comitetului aranjator pentru primirea cu demnitate la gară a

frunțașilor naționali. Dintre cei mulți amintesc pe următorii: Em. Papp, mare propr., Eug. Bianu, notar și mare propr., Moise Birtolon, not. pens., I. Anca, N. Platon, I. Muntean, Z. Sas și Miron Dascăl preoți.

Diciosân-mărtin—oraș.

Știm, că fiecare oraș se face spre a servi de cetate a rasei „dominante”. Astfel se lucrează din răspuțeri, ca comuna mare Diciosân-mărtin să devină oraș. Nu mai amintesc că ce primejdie zace în tendința aceasta pentru românii din Diciosân-mărtin, cari fac $\frac{1}{3}$ parte a locuitorilor. Și totuși cu durere am aflat, că membrii români ai comitetului comunal, cu excepția d-lui dr. Romul Boila, și-au dat toți învoirea ca Diciosân-mărtinul să devină oraș. Dar, mai târziu membrii români, așa se vede, și-au dat seamă de greșeala mare ce-au făcut-o, căci — cum sunt informat — în ședința comitetului comunal ținută la 4 noemvrie n. toți membrii români au votat pe lângă propunerea d-lui dr. R. Boila de a se lua dela ordinea zilei chestia amintită.

A fost acesta un moment de o solidaritate îmbucurătoare.

Doresc, că românii din Diciosân-mărtin, membri ai comitetului comunal, totdeauna să fie de acord în toate chestiunile de mare interes românesc și comun.

Senin.

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

București

30 oct. v.

Influența romanelor rele. — Un client al lui Sherlock Holmes în București.

Alături de dezvoltarea îmbucurătoare, pe care grație bibliotecilor ieftine de popularizare, a luat-o la noi literatura bună românească și străină, trebuie să constatăm cu regret, că se menține încă și o literatură suspectă, din care o bună parte din mahalalele noastre se hrănesc, se otrăvesc, își depravează conștiința.

Această literatură o formează: romanele de mare senzație, publicațiile în cari se cântă isprăvile marilor bandiți universali, povestirile pline de sânge și de îndrăznețe fantazii criminale.

Sherlock Holmes, marele detectiv, și toți clienții săi degenerați fascinează închipuirea tinerilor dela marginea orașelor. Și nu sunt puțini aceia cari exaltați de asemenea scrieri, se gândesc cu melancolie la gloria eroilor de această categorie senzațională.

Romanele proaste, lipsite de orice simț artistic și scrise într-o limbă care desfide ori-ce bun simț, se vând cu o furie, care trebuie să ne pună pe gânduri.

Este adevărat că azi aceste romane, din fericire nu mai constituie singura alimentație literară a mahalalelor.

Nu e mai puțin adevărat, însă, că ea continuă încă să tipărească imaginațiile și să fie urmărită cu mult interes de un foarte larg cerc de cetitori.

Aceasta constituie o primejdie, care nu trebuie să ne lase indiferenți. Și în primul rând sunt chemate ziarele să tămăduască acest rău, care strică și intereselor bune literaturii și gustul, imaginația claselor de jos.

Ziarele de mare tiraj, dela noi cultivă numai romanele de mare senzație, ele servesc cetitorilor ei în foileton numai povestiri înfiorătoare, despre tâlhari extraordinari, criminali, cari încremenesc prin invențiunea de care este capabilă perversitatea lor, despre detectivi extraordinari.

Ziarele pretind, că au nevoie de asemenea roman pentru a-și menține clientela. Credem, că argumentul nu este suficient.

Chiar dacă am admite că acum 30 de ani, când gustul cetitului era foarte puțin dezvoltat, se simțea nevoie ca un ziar să recurgă la asemenea josnice mijloace, pentru a câștiga cetitori, azi, ziarele — bineînțeles, vorbim în special de acelea cari și-au fixat un asemenea tiraj mare, — n'au nevoie, ca ele să se scoboare la nivelul instinctelor rele din om, ci trebuie, ca ele să încerce a ri-

dica gustul publicului la înălțimea unor lecturi mai artistice.

*

Aceasta se impune cu atât mai mult cu cât, în afară de starea de spirit rea generală pe care o creiază asemenea citiri, ele produc, din când în când, și evenimente materiale de ordin criminal. Tipic este în această privință atentatul de la Banca Benzal.

Un morfinoman, îmbuibat de lecturi privitoare la isprăvile clienților renumiți ai lui Sherlock Holmes, râvnește într-o zi atât de mult la gloria marilor criminali, încât se machiază, se deghizează, se înarmează cu un revolver Browning și se duce să prădeze o bancă.

S'a întâmplat însă ca temperamentul clientului bucureștean al lui Sherlock Holmes să fie inferior avânturilor imaginației lui aprinse de lecturi bolnăvicioase.

Și astfel, atentatul n'a reușit, atentatorul nefiind în stare, după ce a fost dezarmat, de cât să se sinucidă, într'un moment de înfiorătoare și îndârjită desperare.

Această întâmplare a stârnit o mare senzație în București, cu atât mai mult, cu cât autorul criminal luase toate măsurile ca să nu se poată să i se descopere identitatea. Totuși, în cele din urmă s'a aflat cine era atentatorul: un fost suplinitor de învățător. Poliția noastră e foarte abilă când are a face cu morții. Dacă ar muri și Pantelimon, desigur că și acest bandit ar fi numai de cât prim.

Urmarea acestei întâmplări: mare senzație în toată țara, ziarele care i-au povestit peripețiile au fost foarte citite mai ales în cercurile, cari citesc romanul Sherlock Holmes. Probabil, că vre-un scriitor de duzină va face și un roman cu titlu: „Morfinomanul criminal“ sau „Infiorătorul atentat de la Banca Benzal“. Măine-poimâne se va găsi vre-un nou degenerat, care să imite fapta neisbuită a fostului învățător. Și astfel, lucrurile își vor urma cursul lor obișnuit; spre satisfacția amatorilor de „tradiții“ ce nu trebuiesc schimbate.

Bucureșteanul.

Litere - Arte - Științe

DE TE-ABAȚI PE POTECUȚA...

*De te-abați pe potecuța
Din livada cu izvor,
Doina dulce-ți prinde calea
Din desișul codrilor.*

*Și te poartă 'n lumi vrăjite,
Ca să n'o mai poți uita...
De ce simți regrete 'n suflet
Când vii iar în lumea ta?...*

Roza Covrig.

Românii din Serbia

(Vechime. Stratificări etnice)

de G. Gluglea

Seminarul de Geografie întreprinde de câțiva vreme, în fiecare an, excursiuni nu numai cu membrii săi obligatorii, ci și cu cei ieșiți din universitate, licențiați și profesori. Astfel se întretine firul interesului științific dela cei cari pleacă la cei cari rămân. Și, dacă dela cei cari au plecat, după ce au prins ceva din metoda unei științe, cei ce se pregătesc încă pot învăța ceva, nu e mai puțin adevărat că, păstrând legăturile cu universitatea, poți prinde mereu nu numai cunoștințe nouă, dar mai ales noi perspective de cercetare.

Astfel în vara anului 1909, făcând o excursie dealungul Dunării, dela Giurgiu la Vidin, căutam, profesor și elevi, să ne dăm seama, între altele, de vechimea elementului românesc care trăiește în sud, dealungul marelui fluviu. Acest element, se întinde tot mai mult spre sud, cu cât înaintezi spre locul de obârșie al neamului nostru, care e linia Severin-Orșova-Belgrad cu ținutul din sud și nordul Dunării. Se observă acest fapt, dacă urmărești unele hărți etnografice, începând din valea Timocului spre apus până în valea Moldovei, în Serbia. Știm până acum despre această populație românească atât cât se știa de toată lumea dela noi, informații fugitive se puteau lua din o mică cercetare a unui sârb¹⁾, sau din cercetările dialectale ale dlui Weigand²⁾ care, în călătoriile sale a vizitat și câteva sate românești din Serbia.

Din asemenea cunoștinți nu putea să se învedereze toată importanța pentru cercetări științifice a românilor de acolo. Privite însă lucrurile mai de aproape, chestiunea aceasta ia o înfățișare nouă, plină de interes.

Căci, din multe puncte de vedere, ținutul dintre Hațeg, confluența Tisei și a Oltului se înfățișează ca o unitate geografică, prelungită și la sud de Dunăre: aceiași munți, aceleași „măgurele“, ace-

iaș climă, aceeași vegetație, aceleași animale, aceeași populație. Pentru neamul românesc, pomenit în mase în sudul Dunării încă din vremea țărilor sârbești, jugul acesta de munți care leagă lanțul carpatic de cel balcanic, iese în relief ca un fel de „ținut de tranziție“ între românii din cuprinsul Carpaților și aromâni cari ca păstori au roit până de curând aproape pe toate culmile peninsulei balcanice. Se prezintă deci o serioasă probabilitate să găsim, cercetând acest ținut, veriga de legătură mai veche între cele două ramuri, de nord și sud, ale poporului nostru.

Aceste preocupări dintr'o excursie, în care vom avea numai să facem un fel de „recunoașteri“ asupra regiunilor care ne-ar sugera anume probleme de cercetat, ne-au îndemnat să mergem doi colegi în ținutul de care e vorba.

Planul a fost să întreprindem o investigație lingvistică-geografică, care duce, credem, la rezultatul etnografic de a cunoaște cu mijloace mai complexe ființa unui popor. Am voit să studiem pământ, așezări omenești, port, obiceiuri, etc., precum și în ce chip se reflectează toate acestea în limbă³⁾, având bine înțeles fiecare din noi în deosebită privire partea care este mai accesibilă pregătirii sale speciale, se înțelege că pe lângă acestea n'am uitat că trebuie luat în vedere și ceea ce ar putea oferi istoria.

Materialul întreg pe care l-am cules, îl vom folosi la un studiu mai întins, pentru care sperăm să putem cerceta și restul teritoriului pe cât vor fi locuind români în sudul Dunării.

În călătoria din vara trecută am vizitat 30 de sate, căutând să avem, din fiecare, răspunsuri la întrebările ce formasem așa ca să putem avea elemente necesare, caracteristice pentru cât mai multe puncte ce le impune un studiu etnografic.

✕ Aici mă voi ocupa mai mult de chestiunea vechimeii românilor din Craina, căutând să justific prin toponimie concluzia la care am ajuns.

Când e vorba de o populație, după ce îi arăți întinderea, trebuie să te ocupi imediat de vechimea ei. Acesta este punctul cel mai greu, în care se află la noi aceste studii.

Punctul de razim, în lipsă de documente, rămâne mai ales toponimia. E știut, că după cum când se naște omul tot așa când se formează un sat nou sau se ocupă un pământ care n'a mai fost locuit, înainte de toate trebuie să li se dea un nume. În aceste documente, care sunt numirile toponimice, se poate ceti uneori timpul, când au fost date precum și neamul care le-a dat. Câte greutăți întâmpină cineva în aceste cercetări o spune mai lămurit lipsa de studii dela noi care trebuie să ne folosim ca îndrumare de ceea ce a dat Miklosich pentru toponimia slavă.

Din privirea asupra numirilor de pe harta Crainei reese că toponimia e în mare parte, ca și în nordul Dunărei, compusă din forme slave. Ast-

³⁾ Sperăm că astfel de cercetări vor fi întreprinse pe toată întinderea teritoriului locuit de români.

fel avem Vârbița⁴⁾ (slav. vrbica sălcioară), Povârșca (slav. Podvrška), care însemnează satul de sub vârf, fiindcă se află lângă un deal ce domină prin înălțimea lui împrejurimile: Glămia Povârșcii. „Glămie“ se întâlnește și în documentele noastre vechi de prin Mehedinți și Gorj, cu înțelesul de deal.

✕ Sunt apoi numiri care numai ca cuvinte sunt slave, dar existând și în limba noastră, ele trebuiesc socotite mai curând ca fiind date de români. Astfel sunt Reca, sat lângă un păruș, care se mai numește aici și recă (slav. reka, fluviu); Slatina care de asemenea mai există în unele părți, în graiul viu, cu înțelesul de noroi.

Sunt și numiri curat românești: Văiuga (sat), care e un derivat din vale (ca „buturugă“ din „butură“) și era curent în limba veche⁵⁾; astăzi numai în unele regiuni dialectale mai există. Numirea e dată deci după locul în care e așezat satul. Tot așa sunt: *Sănuți* (însemnează locul, lespezile de piatră, pe care se dă sare la vite), sălaș pe dealurile de lângă Povârșca; *Cerët* (loc cu cer); *Artar*, *Periș* (loc cu peri, care sunt presărați pretutindeni în Craina) în apropiere de Geanova, etc. Mai ales numiri de „sălașe“ sunt multe românești, ceea ce arată, că au fost întemeiate mai mult de populația românească. Acest fel de așezământ este caracteristic pentru locuitorii de munte și dealuri, unde neavând destul loc lângă sat își întemeiază mici târle mai departe de sat. Acolo își țin vitele și fac și agricultură în „curături“.

Nu mă pot ocupa aici de toată toponimia, pentru care iarăș am căutat să luăm date la fața locului, întrucât numai așa ne putem da seama de pronunțarea corectă a numelor. Pe hărți, mai ales cele făcute în limbi străine, numirile sunt de cele mai multe ori greșite⁶⁾.

(Voiu mai adăoga totuși două numiri care sunt importante pentru aflarea vechimeii⁷⁾ românilor de aici. Acestea sunt *Corbova* și *Geanova* (sate), cum le pronunță românii. Pe hărți sunt transcrise: Corbovo, Dzeanjevo.

Cea dintâiu e *Corbu* cu sufixul slav (sârbo-bulgar) -ova. *Corbu* se întâlnește des și în nordul Dunării ca nume de sate, munți, dealuri, etc., ceea ce de altfel e foarte natural, întrucât această pasăre e una din cele mai numeroase în părțile noastre.

Numele celălalt trebuie explicat mai de aproape. Că nu e de origine streină rezultă din faptul că nu se întâlnește în nici o limbă balcanică ceva apropiat. În limba noastră însă *Geană*, care stă la baza acestei forme, e una din numirile care se referă la forme de teren, la dealuri, munți, maluri de râuri⁸⁾, etc. Poporul numește părțile unui deal sau munte după cele asemănătoare ale corpului omenească: cap, sprânceană, buză, picior, etc. *Antropomorfisme* de acestea se întâlnesc pretutindeni în toponimia noastră. Astfel, pentru a nu cita decât din cele care se apropie mai mult de cazul nostru, întâlnim: *Buza* (loc. în Mehedinți), *Buza Piscului* (deal în Vâlcea), *Capul Ceahlului*, *Piscului*, etc., *Sprâncenata* (sat sub malul Oltului, jud. Olt), care însemnează sat așezat pe *sprânceană* de mal; *Frunțile* (cătun în Gorj) ș. a.

În cazul nostru înțelegem *Geană* de deal, pe care s'a așezat satul, și de aci s'a zis satul *Geana* (cf. mai sus *Buza* și *Frunțile*). În macedo-română cu care această populație de care ne ocupăm are unele puncte comune, *dzeană* (= dacorum. geană)

⁴⁾ V. numirile, de care va fi vorba în harta făcută de G. Vălsan.

⁵⁾ Într'un document (Acad. Rom., pach. CXXXVI, 104) hotarnică găsim: „pe deasupra unei văngi ce vine dela o fântână...“ iar mai departe i-se zice vâlcea. Deci a însemnat „vâlcea cu apă“ „pârâiaș“.

⁶⁾ Chiar d. Weigand, deși filolog, se lasă indus în eroare de hărți și scrie între altele *Cecerac* pt. Dzegerați (=Degerați!).

⁷⁾ În privința aceasta comp. colecția d-lui Picot, *Chants populaires des Roumains de la Serbie*, Paris, 1889), care nu sunt culese de d-sa. Autorul crede că sunt veniți în s. XVIII, din Oltenia și Banat, bazându-se pe numele de „Țărani“ și „Ungureni“. Vede, pe lângă aceștia, și locuitorii mai vechi, pentru că în *Cerna-Reca*, nu există cele două numiri.

⁸⁾ D. Iorga, în darea de seamă asupra acestei colecții de balade, aprobă că emigrarea, după unele indicii din balade, a trebuit să se întâmple pe la sfârșitul s. XVIII și mai adăogă: „Sau poate locuitorii dintre Timoc-Morava, alcătuiau legături între românii din Dacia Traiană și cei din Macedonia...“ (Arhiva din Iași, II, p. 368—399). D. Weigand (o. c. p. 19) nu admite asemenea punct de vedere, deși spune că a fost posibilă o legătură ca cea amintită. Ceea ce credem noi în această chestiune se va vedea mai departe, în text.

⁹⁾ Între alte regiuni și în Oltenia (Dolj), cu care se aseamănă limba românilor din Craina, se zice — după comunicarea d-șoarei C. Bălăcioiu — „pe geana dealului“.

¹⁾ „Între românii noștri“ de T. Georgevici, Belgrad, 1906.

²⁾ Die Rumänischen Dialekte der Kleinen Valachei, Serbiens und Bulgariens, Leipzig, 1900.

are tocmai înțelesul de „deal mic”. Așa a fost la început numirea românească. A venit apoi o populație sârbo-bulgară care a adăugat sufixul slav și i-a zis *Geanova*, un fel de genitiv în care am înțelege complet „satul Geanei”. E acelaș caz ca în forme ungurești *Cernútfalu* (= Satul Cernatului), iar românește simplu *Cernatu* (comit. Brașov) și alte multe cazuri cari arată că venind populația ungurească peste una românească a mai adăugat un „falu” (= sat, pe lângă vechiul nume românesc.

(Va urma).

Cu cinematograful la Tripolitania...

Oare ce alt nume potrivit să-i dăm cinematografului? Hai să-l botezăm *mighidută!*

Să vedem de ce? Un general, moare de pildă miercuri dimineață la *Sevilla*. Ei, ce credeți că se întâmplă? Vineri hait, îl și vedem cum trece în cortegiul funebru, pe străzile frumoasei *Sevilla*; îl vedem cu adevărat. De asta se poate convinge ori și cine, dacă plătește numai taxa.

Intr'o joi, un foc cumplit nimicește o parte a orașului *Liverpool*. Cu astfel de ocaziuni știe fie cine, că pereții caselor mai se crapă prin câte-un loc de ar fi construite chiar cât se poate de solid, deoarece așa e firea flacărei: să mistue! În jocul capricios al năruirii, se face că infierbântatele cărămizi înghit pe vre-un sârman pompier din cine știe ce parte a orașului. Ei ce credeți? Deja sâmbătă seara, la München, un copil naiv tipă cât îl ia gura în fața zidurilor dărâmate pe... pânză, încât se sperie toată lumea, din prejurul lui. Când colo, ei, nu-i nimic serios; e o pânză goală, albă, nevinovată, o pânză domnule și nimic alta; știi ce-i o pânză? Asta se întâmplă pe ficce zi de vre-o 30 de ori. E enorm. De atâtea dați își oferă cinematograful publicului, zi de zi, alesul său program!

Vinerea, prietene, s'a declarat războiul între *Turcia și Italia*. Ați auzit? Ei, ce-are a face? Eu din parte-mi nu sunt curios absolut de loc, de oarece știu, că duminică la *Copenhaga*, sau la *Berlin*, am să văd pe film fețele insufleteite ale italienilor și ochii sălbateci ai arabilor.

„Tripolis, Tripolis”, s'aude răcnind de pretutindeni. Sunt reclamații, nesuferite reclamații, cari mă silesc să nu dorm câte o jumătate de noapte. Iată-i cum stau de tașoși în fața intrării la *cinema*. „Senzația zilei, domnii mei; veniți la Tripolis!” Eu mă aflu de pildă tocmai la cafenea, citind al 37-lea articol de fond nemțesc despre războiu, când fără de veste începe să mă cam furnice o idee: ei, ce-ar fi dacă aș schimba șirul literilor tipărite cu războiul real? Ce ar fi dacă m'aș duce chiar pe câmpul de luptă? De sigur n'ar fi nimic.

„Țal, că plec! Plec la Tripolitania”. „Bine domnule, la dreapta în colț vis-a-zis de... știi d-ta. Tocmai pe trei ore, e stabilit precis, începutul programului”.

Ei bine, trec la dreapta în colț, plătesc cei 50 de fenici d-soarei dela „cassă”, portierul dă la o parte perdelele de catifea și fără de veste iată-mă în — Tripolitania!

Țarmurii Africii se desemnează frumoși și intereșanți pe pânză. Valurile apei freamătă și se izbesc de ei ritmic, făcând spumă. O, spumă de mare cât e de frumoasă! Câte-va păsări săgetează, despicând văzduhul. Vapoarele se clatină. Pe puncta ce duce la țarm, oamenii se îngrămădesc, a-leargă încoace și încolo. Brațe se agită nervoase în aer: din sute de guri izbucnește acuma un întreit *evviva*. Era cât p'aci să strig și eu împreună cu italienii! Oare de ce-or fi strigând? Tunurile italienești sunt debarcate în Tripolitania. D'iaia tipau cât îi lua gura!

Vssst — un alt tablou. De câte-ori se schimba tablourile, *cinema* face nervos — *vssst*... Vine generalul! Înaintea lui, ca la teatru, se aștern persiene. Covoare pe pământul Africii? Intocmai ca și cum războiul ar avea să se poarte pe covoare. Luptele poate că nu, dar generalul de sigur că va călca pe ele. Iată-l că se coboară din barcă și pune piciorul pe persienă. Par'că tremură... Dar așa ceva nu se poate; asta e un simplu defect al d-lui *Cinema*. „Iști al meu”, spun picioarele. „Uu-s a Ta”, răspunde Africa. Sau poate marea? Covoarele, sunt adunate repede din urma picioarelor. Știam acum, că cizmele acelea vor înota printr'o mare de sânge. Dar când aceste cizme se vor porni din nou spre miazănoapte, oare li-se vor așterne

din nou covoare și li-se vor striga din nou din mii de piepturi: *evviva*? Sau poate că...? Ori și cât e de isteț d. *Cinema*, dar chipurile viitorului tot nu le poate prinde. Poate că nici generalul n'ar prea dori ca să le vadă bucuroși. Cine știe dacă nu cumva Sultanul? În inima lui, de sigar că se țese paianginișul unor vise frumoase, pline de opiu. Eu însă sunt foarte mulțumit, că nu s'a aflat încă filmul, care ar cetlui pe pânză, gândirea ome-nească...

Vssst — un alt tablou! Iată cum e și vieța de tabără, pe țărmurii Africii. E prietenoasă, plăcută? Nu pot ști. Coiful totuși par'că li-s'a prea afundat soldaților italieni până peste frunte, aproape pe nas. Cu toate astea ei rād, fac glume. Cătră dânsii vin femei brunete, cu câte și mai câte. Acum toți se bat să apuce mai repede câte ceva. Iată, ca i-au răsturnat coșul cu poame și fructe sudice al unei preocupete! Tii, ce bătaie, ce întrecere! Fără de veste d. *Cinema*, își oprește povestea. A făcut-o într'adins? Nu pot ști, dar fețele privitorilor încep să se strâmbe, să se desfigureze, să protesteze. *Vssst* — stai! Nu merge.

În fine *vssst* — a succes. Un alt tablou. Se vede intrarea italienilor în Tripolitania! E un oraș mort. Nu se zărește un fir de om pe uliți, așa sunt de goale, de părăsite. Acum iată că vin trupele cu muzica în frunte. Oare de nu vor fi tipând trompetele? De ce nu bat tobele? Incheeturile miilor de picioare ale soldaților se încovoie regulat, ritmic, încât îmi vine și mie ca să bat tactul. O mie de picioare în Africa? Vor veni poate și alte mii.

Vssst — un alt tablou! E la marginea estremă a oazei. Trebuie să fie ceva interesant. Trupele stau risipite în jurul focurilor. Palmierii visează, câteodată își pleacă ușor capetele în fața vântului. Molatice dorm pe pământ cu botul lungit înainte, ca niște coline, — cămilele. Unele din ele mănâncă, altele rumegă și ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic extraordinar, așa-s de liniștite. Fălcele lor se mișcă ritmic, aproape comic. Sărmane cămile, oare tunurile pe cari le veți duce voi pe spate, nu vor fi prea grele? Ce crimă ați săvârșit voi, ca să fiți atât de aspru pedepsite? O armată va tulburat din marile voastre vise, din visele pustiei! Lângă ele jos, stau soldații lungiți pe nisip.

Și fiindcă n'au nimic de făcut, iată că se plictisesc. Unii se uită în foc, alții își prind îngândurați capul în palmă și privesc înainte în zare. La ce s'ar fi cugetând? Poate că unii văd în față o *bella* din Napoli, care plânge undeva pe frumoșii țărmuri ai patriei cu portocali, iar alții se gândesc la cine știe ce. În Italia sunt atâtea lucruri frumoase. Ce nu se află în Italia? Deodată unul începe să rādă; e singur și ceialalți nu-l observă și rāde cu poftă de stă să se prăpădească. E foarte nostim, e caraghios! Desigur că va fi visat o puternică *maccaronada all sugo!* Acum în raze pufnește un nor alb de fum! Liniștea se tulbură, frumoasa, dulce liniște a visării. Soldații se ridică brusca, cămilele nu mai rumegă, palmierii încremenesc, iar paseile dau să se ascundă. La marginea orizontului de sânge se ivește fantoma palidă și crudă a războiului. E o vedenie grozavă, cea mai teribilă din câte le-a cunoscut vre-odată trudită omenire. Războiul, războiul!... Cinematograful de astădată nu se mai oprește. Par'că doriau să stea din toată inima. Și el e curios. Dar omenii?

Vssst — un alt tablou! Pe marginea pustiei se vede o *moschee* părăsită. E albă de soare. Și veche, foarte veche. Templul stă nemișcat ca statuie. Grozav de *anticinematografic* — pe pânză nu se mișcă nimic, dar absolut nimic. Însă nu, o pereche de palmieri tot se îndură. Ca niște evantalii uriașe, prind să răcorească zidurile vechi și albe. Cât de roșu va scilipi sângele pe aceste ziduri! Fără de veste un arab, se înființează sus pe *minaret*, chiar la vârf. S'a ivit atât de repede, încât îți vine a crede, c'a răsărit din pământ. Fața lui e nemișcată. O seriozitate profundă, care înghiață, se zugrăvește în ochi, pe frunte, pe buze. Numai vântul vine, îi umflă vestmintele, i-le bate încoace și încolo, intocmai ca și pe frumoșii palmieri. Dar fața lui, taman ca pământul pustiei, rămâne tot nemișcată, tristă...

Vssst — un alt tablou! Iarăș vieța de tabără a soldaților italieni. Cum se mișcă totul! Cât de mobile sunt fețele astea!

Rād, se supără, se trag pe sfoară unul pe altul și iar rād, iar se supără și... Dar ce-mi pasă!

Oare ce vor fi acasă, la ei, soldații aceștia? Desigur că croitori, pantofari, dulgheri, lemnari, zidari, măsari, fierari, institutori, profesori, scriitori, literați, artiști — sau cine mai știe ce. La trupă însă, acuma par a fi numai — soldați. Dar cu toate astea, prăpastia ce-i desparte pe unii de alții e mare și deși ei fac marșuri la un loc, totuș cimentul care îi leagă e numai pe dinafară. Oare ce-or fi vrând acești pantofari, fierari și tâmplari — de omenie?

Să cucerească Africa! Acum zac lungiți pe pământ în tabără, străini de pământul pe care-l stropesc cu sângele lor, divizați în sute de profesioni, cimentati pe dinafară într'o ordine de marș, comună, prin porunca generalului, susținându-și vieța din nutrimentul pe care-l aduc în urma lor, care greoaie de proviant. Soarele arde ca pojarul, fumulețe albe țâșnesc în zare, și sângele li se urcă la toți în ochi...

Iar înapoi, departe, stau *arabii* în șiruri lungi și rārite. Cât te uiți la ei, sunt nemișcați, când îi pierzi din vedere, sārind sălbateci, ca panterile. Fiii ai pământului lor!

Ei sunt căliți în văpaia soarelui și a arșitei patriei, crescuți sub palmieră. Cine știe, undeva în urma lor, e un ochi mare, care îi observă și îi conduce — *Africa*...

Berlin.

Dr. I. Broșu.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Anuar de geografie și antropogeografie, anul al II-lea (1910—1911), director: *S. Mehedinți*. Cuprinsul: *C. Brătescu-Dobrogea* la Ovidiu; *N. A. Constantinescu*. — Intinderea raielelor cu deosebită privire la raiaua Giurgiului. *Mironescu S. Cristofor* — Hotarul între Moldova și Muntenia. *Radu I. Perianu* — Raiana Brăilei. *N. M. Popescu* — Județul Dâmbovița în anul 1810 (Hotare, sate, statistică). *D. Pușchilă* — Observațiuni cu privire la terminologia geografică populară și la toponomie. *I. Valsan* — Românii din Cravna Sârbiei. *G. Giuglea* — Românii din Sârbia (Vechime. Stratificări etnice).

Anuarul, cum vedem, cuprinde studii foarte serioase, frumoase și instructive din domeniul geografiei și istoriei românești, dintre cari unele sunt însoțite de hărți lămuritoare. Din volumul de față, care cuprinde 216 pagini, tipărite pe hârtie fină și cu tipar frumos, remarcăm îndeosebi interesantul studiu al d-lui *D. Pușchilă*: *Observațiuni cu privire la terminologia geografică populară și toponomie*, — care ar trebui să fie cetit de toți profesorii noștri de geografie. Studiul d-lui *G. Giuglea* despre românii din Sârbia ne facem plăcerea a-l reproduce în ziarul nostru începând cu numărul de azi.

D. director *S. Mehedinți* merită deosebită laudă pentru adunarea la un loc a atâtor interesante lucrări din domeniul geografiei. Ar trebui să se indice însă pe volum și prețul lui, cum și adresa, de unde s'ar putea procura, deoarece suntem convinși, că s'ar afla și între oamenii de carte dela noi de aceia, cari să dorească a avea în biblioteca lor aceste studii.

Flacăra, n-rul 2 a apărut părănd a-și fixa din ce în ce mai lămurit caracterul său cultural, și aducând un viu colorit al variațiunii articolelor. Această revistă, contra căreia a și început să se ridice bășicele spumegărilor de invidie, își croește un drum ales în literatura noastră, și tinde să realizeze o bogată cultură a manifestărilor artistice românești. Sunt însă și semne de un ușor enciclopedism, care se simte în tendința direcțiunii, de a populariza mai bine revista și a o face mai pentru toți — într'u cât primul folos l-ar avea administrațiunea.

Se înțelege însă, că mai bine mai

multe sacrificii materiale — decât să suferă bunul simț al revistei.

Avem în acest număr bucăți alese de Aurel Vlaicu, D. Anghel, D. Nanu, N. N. Beldiceanu, P. Locusteanu, Victor Eftimiu, M. Sadoveanu, Mefisto, toți talente reale, cari fac din acest număr un frumos buchet literar și artistic.

Indemnăm pe toți românii, cari vor să-și cultive sufletul și să-și desvolte intelectul să aboneze acum dela început această bună revistă. Redacția și administrația: strada parfumului 3 București.

Timpul, este titlul unui ziar săptămânal, care a apărut duminică la Iași. În acest prim număr, găsim articole de seamă, între care o importantă convorbire cu d. A. D. Xenopol, un sugestiv foileton despre Vlaicu, corespondențe din mai multe centre românești și altele. Felul sugestiv în care e redactat ziarul, sub conducerea unui comitet de intelectuali ieșeni, ne îndreptățește să urăm noului confrate isbândă în realizarea scopului cultural ce și-a propus.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 noembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță scădere în temperatură, noaptea înghețuri iar la sud, probabil ploi.

Prognostic telegrafic: răceală, pe alocurea la sud ploi.

Temperatura la amiază a fost de 13.4 Cel.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe octomvrie	Cor. 11.67
Secară pe aprilie	" 10.22
Cucuruz pe Iulie	—
Cucuruz pe maiu 1912	" 8.36
Ovăs pe aprilie 1912	" 9.60

Amorul copiilor.

În „Omul de altă dată” se arată iubirea plină de tragic a lui Augustin — băiat de 16 ani — pentru o d-nă Allain, plină de „nuri” și vervă, în vârstă de 27 ani.

Un vecin de stal, îmi făcea în seara când s'a prezentat această piesă remarca:

„Scenele sunt prea forțate. Băiatul e prea mic, pentru a avea o asemenea pasiune și a simți cu atâta forță efectele farmecului eternului feminin. Și apoi e prea serios în amorul său!”

Vecinul meu de stal nu avea deloc dreptate și toți cari sunt de părerea sa, nu pot avea dreptate. Ei nu sunt psihologi, sau nu vor să-și aducă aminte de prima lor iubire, de care li-e rușine.

Cu toate astea copiii — cum foarte bine observă Porto-Riche, — cunosc pasiunea amorului, înainte de a cunoaște femeia.

Sunt copii, chiar mai mici de 16 ani, cari se amorozează de femei, mult mai în vârstă decât ei și care suferă efectele unei pasiuni atotputernice, ce le înflăcărează imaginația, le desvoltă sensibilitatea, până la sensiblerie.

Într'un roman admirabil, Turghenieff ne povestește amorul unui copil de 13 ani, pentru o domnișoară de 19 ani, de care se amorozează propriul său tată — întocmai ca subiectul din „Omul de altă dată”.

Acest copil suferă mult, el se agită ca un perfect amorozează și durerea lui atinge tragicul când asistă la scena brutalizării iubitei sale de tatăl său.

Într'o năvălă de Guy de Maupassant, se povestește de asemenea iubirea unui copil de 15 ani pentru o domnișoară de 19 ani. Copilul acesta se agită și el în serios.

Atunci când aude că iubita lui se va logodi cu altul, el îi spune:

— Dacă vei face asta să știi că mă omor!...

Domnișoara râdea, făcea haz cu mătușa ei și cu celelalte rude, de exaltarea amoroasă a mititelului.

Ce importanță pun oamenii serioși, pe vorbele unui copil!

Dar, copilul s'a ținut de cuvânt. În ziua când logodnicul a apărut, micuțul a fost găsit spânzurat în grădina. Mihail Kogălniceanu ne povestește de asemenea în

„Iluzii pierdute” cum s'a amorozează nebunește în vârsta de 14 ani pentru o fată mult mai în vârstă decât dânsul...

Și câți din d-voastră cititori, nu ați cunoscut la această vârstă patima amorului, înainte — natural — de a cunoaște femeia?

Eu unul, vă fac și eu o confidență am fost și eu amorozează la vârsta — vai! — de 12 ani de o domnișoară de 25 ani.

Când această „iubită” părăsea orașul în care copilărisem și unde se născuse primul meu amor, am plecat și eu s'o „conduc” la gară. Iubita pleca la Paris și pentru... totdeauna.

■ Ea nu știa nimic că mititelul care tremura pe peron în dreptul vagonului de dormit în care se urcase — și care se uita cu atâta duiosie în ochii ei — era un amorozează, o victimă a eternului feminin, ce îl intrupa dânsa cu atâta farmec!...

Pe atunci citeam pe Eminescu și înțelegeam versurile:

„Te-ai dus și ani de suferință
N'or să te vadă ochii mi triști,
Inamorați de-a ta ființă...”

Am mai înbit de atunci, am cunoscut femeile, dar, totuși, seara când am „asistat” la suferințele bietului Augustin, mi-am adus aminte de prima mea dragoste. Tot aceasta a fost cea mai poetică și mai fermecătoare!

„Acțiunea”.

Româns.

O rugare către confrății din România. Vedem aproape zilnic reproducându-se diferite articole din „Românul” în ziarele din România, îndeosebi în cele din București. Nu avem nimic de excepționat, ne bucurăm chiar de faptul acesta. În multe cazuri însă confrății noștri nu amintesc izvorul, de unde au luat acele articole, ba s'a întâmplat chiar să retacă pur și simplu și numele autorului, care era iscalit la cutare articol. O foaie din București a reproduș apoi cântul I din „Gruia lui Novac” de d. P. Dulfu fără să fi amintit, că a luat această preafrumoasă baladă din „Poporul Român”. Rugăm pe iubiții noștri confrăți din București să amintească cel puțin izvorul, când reproduc articolii noștri.

Promovări. Primim știrea, că în 11 noembrie n. d. Ioan Mateiu, abs. teol. din Sibiu, fiul preotului din Sebeșul-de-sus, a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în științele juridice.

Tânărul Mateiu și-a câștigat merite frumoase pe terenul istoriei bisericești. Activitatea d-sale a fost răsplătită din partea „Ligei culturale” cu premiul Augustin Bunea.

Tot atunci a fost promovat doctor în științele juridice și d. Ioan Maior, fiul protopopului din din Aiud.

Sincere felicitări.

Alegere de preot. Duminică în 12 nov. n. s'a ținut alegerea de preot în frunțașă comună dela marginea românismului, Nădlac. A fost ales preot în locul mult regretatului V. Marcoviciu, d. Nicolae Mărginean.

Felicitări.

Institutul de limbă română la universitatea din Viena, înființat, cu începutul acestui semestru, prin munificența statului român s'a deschis vineri, adăpostit în sala seminarului de filologie romanică până când localul propriu va fi pus în ordine.

În discursul de inaugurare directorul, d. profesor W. Meyer-Lübke a mulțumit guvernului român pentru fondare, deosebit d-lui ministru de externe Măiorescu, și ministrului austriac pentru concesiune; a arătat apoi însemnătatea noului institut de știință pentru studiul limbii românești, a schițat un foarte frumos și bogat program de activitate, și a anunțat că în semestrul present va interpreta Codicele Voronețan, în două ore la săptămână (mercuri 5—7), iar în alte 2 ore (vineri 5—7) se va face lectură din Ispirescu, sub conducerea d-lui dr. Ilie Bacinschi și în prezența directorului. După acest discurs aplaudat d. dr. Bacinschi a cetit o conferință excelentă, despre însemnătatea lui Ispirescu.

Cursurile vor fi, ca și cursul de istorie românească al d-lui prof. Nistor, în limba germană.

La inaugurare au asistat mulți oaspeți remarcați, domnii: profesor N. Teclu membru al Academiei române, general Al. Lupu, consilier de tribunal dr. Pamfil Dan, dr. St. N. Ciurcu cu d-șoara Ada și d-șoara Lia Dima (Brașov), dr. Sârbu deputat în parlament, dr. Gr. de Pantasi.

Veste bună despre I. P. Sa mitropolitul Mihályi. Afăm cu bucurie, că I. P. Sa mitropolitul Mihályi a trecut ieri norocos peste operație, și acum se află bine.

Operația a făcut-o în sanatorul Grünwald cu deplin succes renumitul chirurg Dollinger.

Dorim Inaltului nostru Prelat cât mai grabnică însănătoșare deplină.

Prelegeri publice în Năsăud. Sâmbătă seara în 11 noembrie n. s'a ținut prima prelegere publică, în sala de gimnastică a gimnaziului fundational din loc.

„...În semi întunericul din sală, poți vedea câteva dame și d-șoare, dornice de știință și foarte puțini domni, încolo sala e plină de publicul cel mai însătoșat de știință... de studenți.

...Apare conferențiarul, d-l profesor Bojor și printr'o vorbire potrivită, declară început șirul conferențelor.

Vorbește apoi cu multă ușurință și limpezime „Despre somn și explicarea viselor” — Explică pe scurt, că somnul e rezultatul oboșelii organismului animalic.

Trece apoi la explicarea viselor și spune, că ele nu trebuie considerate ca preziceri... nu trebuie să le atribuim ceva mistic, pentru că visele nu sunt altceva, decât reproducerea în somn, a dorințelor, poftelor, aspirațiilor, depozitate în memoria noastră, — în stare trează. Și această reproducere e cu atât mai fidelă și mai frumoasă, cu cât dorințele și sentimentele depozitate în memorie sunt mai puternice, mai intense.

Visele cari ni-le putem explica (visele complicate) pe baza stărilor sufletești, își află explicația în faptul, că sufletul nostru atât în stare trează, cât și în somn, are tendința de-a suprima neplăcutul, deci cugetele, sentimentele rele, neplăcute, depozitate în memoria noastră, nu pot să se reproducă în vis, ci caută să se asocieze cu alte idei înrudite și astfel forma sub care se manifestează cugetele rele... e de necunoscut.

Explică apoi visurile simbolice și cele formate pe bază de condensare a conținutului.

Spune, mai departe, că auzind noi prin somn șgomote externe nedeslușite, sufletul nostru le interpretează fals, pentru că stimulii externi sunt percepuți fără cenzură psihică suficientă...

...Astfel stimulii externi sunt proiectați în internul nostru într'o formă cu totul falsă...

Conferențiarul face apoi concluzia, că scopul viselor e, să întrețină somnul, că ele ne împlinesc dorințele noastre. În vis ne vedem stăpâni preste lumea de rând, ideile noastre triumfează, tot ce ni-e drag, tot ce e frumos... ne mângăie în visurile noastre! Ele nu ne prevestesc nimic... ele sunt echoul cugetărilor și sentimentelor noastre depozitate în memorie... ele ne reproduc pe noi!

Conferința a fost cât se poate de instructivă și a fost ascultată cu viu interes... dar s'a resimțit lipsa publicului, — ceea ce ar fi de dorit să nu se mai resimță.

Coresp.

Sienkievic rănit grav. Enric Sienkievic, cunoscutul romancier polon, luând parte la o vânătoare pe moșia lui dela Pavlovița, a fost rănit grav. Unul din vânători împușcând după pepelițe, două din alice au atins pe Sienkievic. Rănila sunt așa de grave încât scriitorul a trebuit să fie transportat imediat la spital.

Regimentul 37 de infanterie, în majoritate românească, recrutat în Bihor și staționat acuma în Viena, a comemorat festiv aniversarea luptei dela Lipsca, unde feciorii români s'au distins prin bravura lor cunoscută.

În ziua de 16 octomvrie 1813 regimentul era la aripa stângă, cu misiunea să atace și ocupe satul Lindenau de pe linia de retragere a adversarului.

Partea aceasta o ținea asediată al 4-lea corp de armată al francezilor, comandat de generalul Bertrand, — care a însoțit apoi pe Napoleon în

exil pe St.-Helena. După trei asalturi orăncene pozițiile franceze dela Lindenau au ajuns seara în stăpânirea românilor; dar mai mult decât a treia parte din regiment a rămas pe câmpul de luptă.

Serbarea s'a ținut în curtea vechei casarme de lângă clinica centrală, pe Alserstrasse, de sigur, ultima manifestare între acești păreți, ce vor fi demolați la primăvară.

Intreg regimentul s'a concentrat, cu parade; în fruntea ofițerilor comandantul de divizie, mareșal-camp. Kritek, și brigadirul, general-m. Kestranek s'a celebrat serviciu divin, apoi comandantul regimentului, colonel Schreitter von Schwarzenfeld a ținut un discurs în limba germană, iar d. căpitan Moga a explicat românește însemnătatea acestei zile în istoria regimentului, care este dintre cele cu trecut mai glorios, căci întemeiat la 1741, a luat parte în mai mult de 150 lupte și bătălii. La ameazi soldaților li-s'a servit masă deosebită și la fiecare companie câte un ofițer a toastat pentru Majestatea Sa.

Avar și avid. Fischer Eliz, o domnișoară mai de ani, are un palat mare și pompos în piața Andrassy din centrul Aradului. De după palatul ce-i poartă numele e de obște bine cunoscută. D-șoara are însă încă o calitate mai puțin cunoscută pentru care, totuși, era să-și dea ortul popii. E avară din cale afară. Ține la ban mai mult ca la orice din lume.

De când e lumea, sgârcenia a avut un vrășmaș inexorabil, lăcomia. Așa s'a întâmplat că d-șoara Fischer a avut ieri noapte musafiri nechemati cari răvneau la... banii fetei bătrâne.

Intendantul casei, Șagi a atentat la viața ofițerului Elize, care iubia banii și disprețuia viața, la care ținea totuși cu atâta îndârjire. Și nu e de mirat că bietului Șagi i-a venit gândul rău. Ispita era doar atât de mare. Și așa în sborul fantaziei fără frâu, sârmanului Șagi, care pândia în nopți reci la poartă și mătura zăpada trotuarului pentru câțiva gologani, i-se părea chiar natural să aibă și dânsul parte de diavolescul deliciu ce-l oferă grămada de galbeni, privindu-le strălucirea fascinantă. Șapoi s'o fi gândit bietul Șagi și la câte un ciocan de țuică, ce dacă nu-i da mâna până aci, îl va putea gusta zilnic, având creșterii... mulți, neînchipt de mulți ai gazdei sale, care n'avea ce face cu ei.

Toate aceste l-au decis la o încercare. Dar n'a izbutit. Era prea timid, prea... am putea risca să-i zicem, cinstit, decât să nu fi șovăit. Faptul acesta totuși nu l-a mântuit de mâna răshunătoare a justiției, care îi va cere socoteală de gândul hain ce l-a zămislit în mintea sa stăpânită de lăcomie.

Ultima oră

O descoperire senzațională.

Roma. — Deputatul Crispi, nepotul primului-ministru de odinioară, publică în numărul de azi al ziarului „Messagero” un articol despre atitudinea Germaniei și Austro-Ungariei în care arată, că aceste două puteri aliate procedează conform acordului triplei-alianțe, care asigură status quo-ul litoralului mării Mediterane. Încă pe timpul când Franța își pusese ochii pe Maroc, Italia și-ar fi putut pretinde dreptul la Tripolitania, fiindcă tripla-alianță asigurase Italiei dreptul acesta. Tocmai pentru aceea e de neînțeles, că aceste două puteri aliate privesc cu ochi răi acțiunea Italiei. Crispi promite, că va publica memoriile nemuritorului fost prim-ministru al Italiei, din cari se va vedea, că dreptul asupra Tripolitaniei îi competeza Italiei încă pe timpul anexării Bosniei și Herțegovinei.

Trădărea prințesei Colonna.

Roma. — Presa italiană atacă cu multă vehemență pe prințesa Colonna, care a comunicat în „Times” știri despre atrocitățile armatei italiene. „Tribuna” spune, că prințesa e nebună. Odată a căzut de pe cal suferind șguduire de creeri și de atunci ea n'are mintea întreagă. De altfel prințesa e soția lui Marc Antonio Colonna, care făcea parte din garda tronului papal. Ea totdeauna a trăit în străinătate și e o fanatică cunoscută.

Memorandul lordului Avebury.

Londra. — Lordul Avebury a pregătit un memorandum în contra războiului. Memorandul este iscălit de câtră mulți bărbați de stat, artiști, scriitori și prelați englezi.

Vas de războtu în fața lui Dolma Bagce.

Constantinopol. — Ieri dimineață un cuirasat a sosit din Dardanele și a ancorat înaintea palatului sultanului. Faptul acesta a dat ansă la născocirea celor mai fanteziste știri. În oraș se vorbea, că vasele italiene grăbesc spre Dardanele și că la intrarea Bosforului se va da o mare luptă navală. Se mai vorbea și aceea, că în cazul unei mari primejdii cuirasatul ce ancorează dinaintea lui Dolma Bagce va lua pe bord pe sultanul.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

P. S. inv. Dubești. Am primit 7 coroane în abonament.

Redactor responsabil: Atanasu Hălmăgian.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.
Specialist în morburile interne,
de femei, de copii și de urechi.

ARAD

Si-a transpus locuința în strada Deak
Ferenc Nr. 35. (Librăria diecezană).
Consultațiuni: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Un candidat cu praxă,

află aplicare momentană în cancelaria avocatului

Dr. Nestor Porumb,
în Biserica-albă.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”,

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(65)

— Urmare. —

— Atât de jos? — întrebă Flavian mirat.
— Deoarece suntem sus, — îl liniști preotul,
— la înălțime de 4066 de picioare (urme) deasupra
mării mediterane. La pasul Ponix ve-ți fi însă
încă cu 2830 de picioare și mai sus decât aici.

— Așadară d-ta voești să apuci călea cea
mai scurtă pe Uri sau Glarus? — zise Prevost în-
torcându-se câtră Paulina. Nu cunosc ce-i drept
drumul, în societatea d-tale însă orice drum va fi
plăcut.

— D. părinte zice, că n'ar fi periculos, —
întâmpină d-șoara. Mai ales de aceea ași vrea mai
bucuroși să mergem la Glarus, deoarece nădăjduesc
să găsec acolo cunoscuți de-ai doamnei de Castel-
berg, la cari... la cari... vreau să zic... am uitat cu
desăvârșire numele, — zise dânsa roșind. Nu-i așa
însă, d-le părinte, că nu-i împreunat cu pericole
drumul?

— Nu, nicidecât, — întări preotul. Adevărat,
că sunt numai poteci, vara însă sunt acomodată și

pentru animale. În vâgăuna dela Iețen, se poate,
nu-i vorba să găsiți încă zăpadă. Vă dau însă
oameni siguri, puternici cu d-voastră, cari vor trece
toate damele în brațe până jos. Odată trecuți din
această strămoare, n'aveți de ce să vă mai temeți.

După consfătuiri temeinice, observări și în-
tâmpinări de tot felul, se hotări d-șoara Paulina
pentru călătoria prin vâgăuna dela Iețen, întrucât
se va simți destul de tare pentru călătorie a doua
zi bolnava. Aceasta la rândul ei, — cercetată acuz
de tinăra servitoare, acuz de stăpâna acesteia, —
asigură, că se simțește destul de bine.

XXXV. Arderea Disentisului.

A doua zi dimineața cerul era de un colorit
vânt închis, aerul limpede, iar piscurile înzăpezite
ale tepilor se scaldau în razele aurii ale soarelui,
cari prevesteau una din cele mai frumoase zile de
maiu.

Caii de povară din cătun fură înhămați, pro-
vizii de mâncări și beuturi fură împachetate din
destul pentru întreagă caravana și încărcate pe cai,
ca să nu ducă lipsă în pustiri nelocuite de pe
munți.

Se construi și o targă pentru transportarea
bolnavei, care fu așezată pe scaunul cu spete înalte
și legat cu funii tari al preotului. Pintenii de gheață,
— cari aveau să fie legați sub tălpile încălțămîn-
telor bărbaților, ca să poată umbra fără să lungece
pe zăpada înghețată, — asemenea fură strânși de
prin sat și împachetați.

În vremea ce se făceau aceste pregătiri, Fla-
vian ședea cu d-șoara de vorbă și dejunau. Părea
că ambii se simțesc tot mai mult atrași unul câtră
altul și se năzuiau să se apropie din ce în ce, căci
simțiau că oridecâteori încearcă să fie mai intimi,
ceva neexplicabil îi împiedecă. Privirile Paulinei se
fixau cu o expresie caracteristică de prietenie și
de bănuială asupra lui Flavian, care iarăș de câte-
ori aținea privirea asupra d-șoarei, ochii lui păreau
a exprima o întrebare mută, o întrebare, ce nu
voia să o exprime prin graiu.

— Am pătit-o! — sbieră Uli Goiu intrând
serios și palid în odaie. Nefericiri peste nefericiri!...
Haide înlăuntru Ielie Cajacos, vino și povestește
tu însuți! Da, da, domnule căpitan, cu cât e mai
mare serbarea, cu atât e mai mare dracul!
Mi-se pare oh! Doamne sfinte că nu voi mai pu-
tea niciodată râde sau zîmbi. Tavets și Disentis
sunt aruncate în aer. Un domn de Castelberg fu
împușcat când trecea din fugă peste livezi. Mii
de tunete! De ce nu-mi împrumută Satana puterea
sa numai pe un pătrar de oră se răstorn muntele
Coulm de Vi și Coulmao, Piz Pales și Cagli și
toți munții de jur împrejur preste diavoli aceștia
de franțuzi se nu mai poată eși nici în ziua ju-
decății cei de pe urmă de sub ea.

— Ai nebunit Uli? — strigă Flavian sărind
spăriat de pe scaun. — Aruncă-te în aer!

(Va urma.)

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor Aradani” și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

ARAD, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în FISCHI și CERMEI).

SABIN SOLOMON

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsőváltér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primesc, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de casă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima:

Sabin Solomon, compactor.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutlier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Deschidere de restaurant!

Imi permit a aduce la cunoștința p. t. Onor. public că începând dela 1 Octomvrie mi-am deschis un

Restaurant civic

în casele-mi proprii (fosta Caffé Național) și mă silesc a mulțumi pe deplin oaspeții mei ca și mai înainte la Hotel-Pelican. Rennumita Bere de Pilsner a ajuns la o desfacere nelimitată și în acest nou restaurant al meu, unde permanent se află bogată alegere în mâncări de prânz și cină.

Cu toată stima:

SAYA TOCHIN,
RESTAURATEUR.
PANCIOVA.

Dumitru Martin măestru
tâmplar
Orăștie—Szászváros (casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale foarte uscate. Intreprinde și execută conștient tot felul de lucrări aparținător branșei acesteia, aranjamente interne și lucru pentru edificii, oriunde, și în orice stil.

— Preț convenabil! —

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătere.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscriberului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport
poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

DEMETRIU SBOROȘTIAN CROITOR PENTRU BĂRBAȚI

Caransebeș, Strada Episcopiei (Casele proprii).

:: Ține permanent în depozitul său, noutăți din toate stofele. ::

Am onoare a încunoștiința p. t. Onor. public din Caransebeș și împrejurime, în vederea apropiatului sezon de toamnă și iarnă, că țin în depozitul meu, în mare alegere cele mai nouă și mai variate stoffe pentru costume, și stau la dispoziția clientelei mele cu bogate colecții de mustre. Mă nizuiesc continuu a-mi servi solid clienții și a le îmbia numai cu e mai nou.

Numai pe proprietarii mici

din suburbiul Aradului îi poate interesa că în str. Kasza Nr. 3 și 6 avem un depozit bogat de

țevi de beton

acomodate pentru canalizarea ce se află acum în curgere. Prețurile cele mai convenabile.

PEPOLI și ÉBERLEIN

intreprinzător de zidiri betonice.

Telefon Nr. 675.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Coman tele din provincă se execută încă în aceeași zi.



25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai plăcute, — se capătă la:

Librăria **FRAȚII ROTH**

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu cavenți, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adică cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

Primul strungar de lucș român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în bransa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagera rame de perdele, Fesnece pentru biserici, Picioare de mase, Stălpuri de străni etc. etc. Primesc umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc. Comercianții primesc deslușiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

Cu deosebită stimă: **Ilie Sârbu**

Specialist în canal (pipe) de putină

Prețuri foarte reduse serviciu prompt.

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.

Fondat în 1903.

Fondat în 1903.

„COROANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Bistrița. — Centrala în Bistrița, Strada Spitalului Nr. 38. Telefon Nr. 65. — Filiale în Lechința și Șieu-mare. — Giro-conto la Cassa de păstrare postală Nr. 28220.

Capital acționar	Cor.	300.000
Fonduri proprii		100.000
Circulația anului 1910	Cor.	21.500.000
Depuneri spre fructificare	Cor.	700.000

Primește depuneri spre fructificare, despre cari liberează libel. Plătește deponenților 5 procente interese, iar bisericilor, școalelor, corporațiilor, instituțiilor culturale precum și privaților cu depuneri peste 10.000 cor. 5 jum. la sută procente interese. Primește depuneri și mai mici, săptămânale sau lunare cu, sau fără cassetă. Bisericile în general se folosesc de cassetă. — Contribuiri după depuneri o plătește institutul. Pentru cruțare de spese postale, trimitem *chequri postale*. — Acordă credite cambiale cu cavenți și cu acoperire ipotecară de case și proprietăți de pământ cu 7—8 procente și cu puține spese de întăbulare. Acordă împrumuturi și pe obligațiuni. Primește replătiri în rate săptămânale, lunare, trilunare și semestriale. — Dă avans pe efecte emise de stat și societăți comerciale. — Mijlocește asigurări de viață, asigurări contra focului, grindinei și de vite cornute după tarife ieftine. — Incasează polițe și efectuează toate operațiunile de bancă și comission. La cerere intervine la cumpărări și parcelări de moșii precum și la cumpărări de mașini agricole. — Sprijinește lășirea comerțului, industriei, meseriilor la poporul nostru. Scrisorile și afacerile încredințate le rezolvă în ziua primirei. — Acordă ajutoare elevilor de meserii. Sprijinește literatura, și în genere, ori-ce lucrare culturală. — Stă gratuit la dispoziția economilor, meseriașilor, comercianților români cu sfaturi în cauză de orice natură.

Direcțiunea.

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. S. — Filială în Neandamare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 180000.—
efectuează toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acorda împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri postale. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.